

Communicatie- en Informatiewetenschappen

**Faculteit der Letteren,
Radboud Universiteit Nijmegen**

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q321

© 2013 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUD

Rapport over de bacheloropleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen en masteropleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen van de Radboud Universiteit	5
Administratieve gegevens van de opleiding	5
Administratieve gegevens van de instelling	5
Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	6
Samenstelling van de commissie	6
Werkwijze van de commissie	7
Bijzonderheden van het bezoek aan de Radboud Universiteit Nijmegen	8
Samenvattend oordeel van de commissie	9
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling	17
Bijlagen	35
Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie	37
Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader	41
Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties	47
Bijlage 4: Overzicht van de programma's	49
Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	55
Bijlage 6: Bezoekprogramma	59
Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten	63
Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen	65

Dit rapport is vastgesteld op 28 februari 2013.

Rapport over de bacheloropleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen en de masteropleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen van de Radboud Universiteit Nijmegen

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO.

Administratieve gegevens van de opleidingen

Bacheloropleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen

Naam van de opleiding:	Communicatie- en Informatiewetenschappen
CROHO-nummer:	56826
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	Bedrijfscommunicatie, Cultuur & Organisatie en Internationale Bedrijfscommunicatie
Locatie:	Nijmegen
Variant:	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Masteropleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen

Naam van de opleiding:	Communicatie- en Informatiewetenschappen
CROHO-nummer:	66826
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	Communicatie & Beïnvloeding, Journalistiek & Organisatie en International Business Communication.
Locatie:	Nijmegen
Variant:	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Het bezoek van de visitatiecommissie Communicatie- en Informatiewetenschappen en Mediastudies (CIW en Mediastudies) aan de Faculteit der Letteren van de Radboud Universiteit Nijmegen vond plaats op 23 en 24 oktober 2012.

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling:	Radboud Universiteit Nijmegen
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	positief

Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

De vereiste kwantitatieve gegevens over de opleidingen zijn opgenomen in Bijlage 5.

Samenstelling van de commissie

De beoordeling van de bachelor- en de masteropleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen van de Radboud Universiteit valt binnen de clusterbeoordeling CIW en Mediastudies, waarvoor in 2012 en 2013 in totaal 23 opleidingen worden beoordeeld. De commissie voor de clusterbeoordeling bestond uit:

- Prof. dr. Jan Baetens, Hoogleraar Literatuur en Cultuur, Katholieke Universiteit Leuven, België (voorzitter);
- Prof. dr. Marie-Thérèse Claes, Hoogleraar Interculturele Communicatie, Katholieke Universiteit Leuven, België;
- Emiel Hoffer BA, Student masteropleiding International Business Communication, Radboud Universiteit Nijmegen;
- Prof. dr. Sonja de Leeuw, Hoogleraar Nederlandse Televisiecultuur, Universiteit Utrecht;
- Dr. Philippe Meers, Universitair Hoofddocent Communicatiewetenschappen, Universiteit van Antwerpen;
- Prof. dr. Karin Raeymaeckers, Hoogleraar Communicatiewetenschappen, Universiteit Gent, België;
- Dr. Jan Simons, Universitair Hoofddocent Nieuwe Media, Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. Gerard Steen, Hoogleraar Taalgebruik en Cognitie, Vrije Universiteit Amsterdam;
- Prof. dr. Ed Tan, Hoogleraar Communicatiewetenschappen, Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. Willy Vanderpijpen, Emeritus Hoogleraar Informatie- en Bibliotheekwetenschappen, Universiteit van Antwerpen, Koninklijke Bibliotheek Brussel, België;
- Lennart de Vries, Student masteropleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen.

Voor ieder bezoek werd op basis van expertise en beschikbaarheid, en het voorkomen van eventuele belangenconflicten, een (sub)commissie samengesteld, bestaande uit zeven commissieleden.

Coördinator van de clustervisitatie CIW en Mediastudies was drs. M. (Trees) Graas, medewerker van QANU. Zij trad eveneens op als secretaris tijdens de bezoeken van de commissie aan de Radboud Universiteit Nijmegen en de Erasmus Universiteit Rotterdam. Bij de overige bezoeken trad drs. J. (José) van Zwieten op als secretaris.

De curricula vitae van de leden van de commissie zijn opgenomen in Bijlage 1.

Werkwijze van de commissie

Voorbereiding

Op 17 september 2012 hield de commissie haar formele startvergadering. Tijdens de startvergadering werd de commissie geïnstrueerd en werd het Domeinspecifieke Referentiekader CIW en Mediastudies besproken. Het Domeinspecifieke Referentiekader is opgenomen in Bijlage 2.

Bij ontvangst van de kritische reflecties werden deze door de projectleider gecontroleerd op kwaliteit en compleetheid van informatie. Nadat de kritische reflecties in orde waren bevonden, zijn deze doorgestuurd aan de commissieleden. De commissieleden namen de kritische reflecties door en formuleerden vragen die aan de projectleider werden toegestuurd. De projectleider compileerde de vragen per onderwerp en/of gespreksgreemium. Eventuele additionele vragen van de commissieleden werden aan de opleidingen toegestuurd met het verzoek om een reactie. Naast de kritische reflecties lazen de commissieleden gezamenlijk minimaal vijftien scripties per opleiding.

Visitatiebezoeken

Tijdens de voorbereidende vergadering van ieder bezoek werd de visitatie concreet voorbereid en zijn afspraken gemaakt over de taakverdeling op grond van inhoudelijke expertise. De commissie wenst te benadrukken dat zij in haar geheel verantwoordelijk is voor de oordeelsvorming en het eindrapport.

Voorafgaand aan ieder bezoek maakte de projectleider een conceptprogramma voor de (dag)indeling van het bezoek. Dit concept werd in samenspraak tussen de voorzitter, de projectleider en de coördinator van de betreffende universiteit aangepast aan de specifieke situatie van de opleiding(en). Tijdens de bezoeken is gesproken met een (representatieve) vertegenwoordiging van het faculteitsbestuur, het opleidingsbestuur, de afgestudeerden, de opleidingscommissie, en de examencommissie. Daarnaast werd per opleiding gesproken met student- en docentvertegenwoordigers van de beoordeelde opleidingen. Op verzoek van de commissie heeft de opleiding gesprekspartners geselecteerd binnen de door de commissie aangegeven kaders. De commissie heeft met studenten uit alle studiejaar gesproken en met kern-docenten en begeleiders uit de diverse disciplines binnen de te visiteren opleiding(en). Voorafgaand aan het bezoek heeft de commissie een overzicht ontvangen van de gesprekspartners en ingestemd met de door de opleiding gemaakte selectie. Een overzicht van het programma met alle gesprekspartners is opgenomen als Bijlage 6 bij dit rapport.

Tijdens ieder bezoek bestudeerde de commissie het ter inzage gevraagde materiaal en gaf zij gelegenheid tot een spreekuur ten behoeve van studenten en docenten die zich voorafgaand aan het bezoek hadden aangemeld.

De commissie heeft het laatste deel van het bezoek gebruikt voor een discussie over de beoordeling van de opleidingen en de voorbereiding op de mondelinge rapportage. Aan het einde van elk bezoek heeft de voorzitter in een mondelinge rapportage de eerste bevindingen van de commissie gepresenteerd. Daarbij ging het steeds om een aantal algemene waarnemingen en eerste indrukken per opleiding.

De coördinator was aanwezig bij de eindvergadering van de bezoeken, enerzijds om de bevindingen van de voorgaande bezoeken in te brengen, en anderzijds om de commissie te attenderen op haar wijze van oordelen. Er heeft regelmatig overleg plaatsgevonden tussen de coördinator en de tweede projectleider om de beoordelingen op elkaar af te stemmen.

Rapportages

De projectleider heeft op basis van de bevindingen van de commissie, per instelling, een conceptrapport opgesteld. Het conceptrapport is voorgelegd aan de commissieleden die bij het bezoek aanwezig waren. Na vaststelling van het conceptrapport is dit aan de betrokken faculteit voorgelegd ter toetsing van feitelijke onjuistheden. Het commentaar van de opleidingen is met de voorzitter en, indien nodig, met de overige commissieleden besproken. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld.

Bijzonderheden van het bezoek aan de Radboud Universiteit Nijmegen

Het bezoek aan de Radboud Universiteit Nijmegen vond plaats op 23 en 24 oktober 2012 in Nijmegen. Het programma van het bezoek is te vinden in Bijlage 6 van dit rapport. Van het spreekuur is geen gebruik gemaakt.

De commissie die de bachelor- en masteropleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen van de Radboud Universiteit Nijmegen beoordeelde bestond uit:

- Prof. dr. Jan Baetens, Hoogleraar Literatuur en Cultuur, Katholieke Universiteit Leuven, België (voorzitter);
- Prof. dr. Sonja de Leeuw, Hoogleraar Nederlandse Televisiecultuur, Universiteit Utrecht;
- Prof. dr. Karin Raeymaeckers, Hoogleraar Communicatiewetenschappen, Universiteit Gent, België;
- Dr. Jan Simons, Universitair Hoofddocent Nieuwe Media, Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. Gerard Steen, Hoogleraar Taalgebruik en Cognitie, Vrije Universiteit Amsterdam;
- Prof. dr. Willy Vanderpijpen, Emeritus hoogleraar Informatie- en Bibliotheekwetenschappen, Universiteit van Antwerpen, Koninklijke Bibliotheek Brussel, België;
- Lennart de Vries, Student masteropleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen.

De commissie werd ondersteund door drs. Trees Graas.

Het College van Bestuur van de Radboud Universiteit Nijmegen en de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) hebben ingestemd met de samenstelling van de commissie voor de beoordeling van de twee genoemde opleidingen.

Om het gerealiseerde eindniveau van opleidingen te bepalen hebben de coördinator en voorzitter van de visitatiecommissie 15 bachelorscripties en 15 masterscripties geselecteerd. De commissie heeft deze voorafgaand en tijdens de visitatie beoordeeld. De scripties werden aselect gekozen uit een lijst van afgestudeerden van de laatste twee voltooide studie jaren. Hierbij is rekening gehouden met een spreiding in cijfers en varianten (zie Bijlage 7).

Voor de visitatie heeft de commissie inzage gevraagd in de organisatie, de inhoud, de toetsing en de evaluatie van de volgende cursussen:

Bacheloropleiding:

- Inleiding organisatie en management (B1)

- Gedragsturende documenten, ICT en cultuur (B2)
- Statistiek (B2)
- Bedrijfstaal 3: Cross-cultureel taalgebruik (B3)
- Wijsgerige reflectie (B2)

Masteropleiding:

- Onderzoek naar communicatie en beïnvloeding: Fundamenteel Onderzoek (C&B)
- Data collection & analysis (IBC)
- Praktijkproject Journalistiek (J&O)

Tijdens het bezoek bestudeerde de commissie de kwaliteit van het cursusmateriaal, de studentinformatie, de toetsen en de praktische onderwijsprogramma's van deze cursussen in detail.

Beslisregels

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (versie van november 2011) heeft de commissie de volgende definities voor de beoordeling van de afzonderlijke standaarden en de opleiding als geheel gehanteerd:

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

De opleiding voldoet niet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen.

Voldoende

De opleiding voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont over de volle breedte een acceptabel niveau.

Goed

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte uit boven de gangbare basiskwaliteit.

Excellent

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte ver uit boven de gangbare basiskwaliteit en geldt als een (inter)nationaal voorbeeld.

Uitgangspunt van de beoordeling is 'voldoende', waarbij de standaard, of de opleiding, voldoet aan de gestelde criteria. In de ogen van de commissie kan zij het oordeel 'voldoende' toekennen, ook wanneer zij kritische opmerkingen heeft gemaakt. Het is dan wel noodzakelijk dat tegenover de kritische opmerkingen positieve observaties staan.

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit rapport geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie CIW en Mediastudies over de bachelor- en masteropleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen (CIW) van de Radboud Universiteit Nijmegen. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de zelfstudie, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde scripties, en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor beide opleidingen zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, concludeert de commissie dat beide opleidingen voldoen aan de eisen voor basiskwaliteit die een voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt standaard 1 als **voldoende**.

De bacheloropleiding CIW beoogt studenten op te leiden die in staat zijn de communicatie van (inter)nationaal opererende organisaties op wetenschappelijke wijze te analyseren en optimaliseren. De opleiding onderscheidt zich van andere opleidingen CIW in Nederland door de grote rol voor de vreemde taal en de focus op het adequaat intercultureel communiceren in een organisationele context.

Bachelorstudenten hebben de keuze uit twee afstudeerrichtingen: Bedrijfscommunicatie, Cultuur & Organisatie (BCO) en Internationale Bedrijfscommunicatie (IBC). In de afstudeerrichting BCO ligt de nadruk op interne en externe communicatie van in Nederland opererende organisaties en in de afstudeerrichting IBC op multilinguale en interculturele aspecten van de communicatie van internationaal opererende organisaties. Beide beogen verschillende vakgebieden in onderwijs en onderzoek met elkaar te integreren: vreemde taal, (interculturele) communicatie, organisatie, management, marketing, statistiek en onderzoekstechnieken.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding een onderscheidend profiel heeft dat zichtbaar vertaald is in de eindkwalificaties. De commissie is van oordeel dat de eindkwalificaties van de opleiding - mede door de bijzondere positie van de opleiding binnen het Geesteswetenschappelijk domein - kunnen profiteren van nadere concretisering op een aantal punten. De commissie adviseert de opleiding te specificeren hoe het geesteswetenschappelijk karakter wordt ingevuld, hoe het begrip 'cultuur' wordt gedefinieerd, en welke wetenschappelijke methoden en academische vaardigheden worden aangeleerd.

De commissie is van oordeel dat de eindkwalificaties in voldoende mate aansluiten bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding. Zij heeft waardering voor de combinatie van wetenschappelijk onderzoek met toepassing in de praktijk. Deze keuze vloeit naar het oordeel van de commissie logisch voort uit de ontstaansgeschiedenis van de opleidingen. Het taalkundig profiel sluit daarnaast aan bij de speerpunten van de Radboud Universiteit Nijmegen. De commissie heeft vastgesteld dat met de nadruk op vreemde taal, de opleiding voorziet in een behoefte onder aankomende studenten.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie beoordeelt standaard 2 als **voldoende**.

Beide afstudeerrichtingen van de bacheloropleiding CIW bestaan uit een majorprogramma (120 EC), een minorruimte (45 EC) en een Core Curriculum Geesteswetenschappen (15 EC). De cursussen zijn geordend in vijf leerlijnen die overeenkomen met de labels van de eindkwalificaties:

- Taal Communicatie en Organisatie;
- Vreemde Taal;
- Interculturele Communicatie;
- Methodologie;
- Algemene Academische Vaardigheden.

De opleiding heeft bewust gekozen voor het integreren van samenwerken in groepen, omdat zij dit essentieel acht voor het functioneren in het communicatieberoepenveld. Daarnaast wordt verantwoordelijkheid van studenten voor het eigen leerproces hoog aangeslagen. Het onderwijs is vormgegeven in activerende hoor-, werk- en responsiecolleges.

De commissie heeft vastgesteld dat het curriculum een logische samenhang vertoont en in voldoende mate aansluit op de beoogde eindkwalificaties. De inhoud van het curriculum is inzichtelijk voor studenten. De commissie heeft waardering voor de heldere indeling in leerlijnen, die overeenkomen met de labels van de eindkwalificaties. Per onderdeel zijn concrete leerdoelen geformuleerd en passende werkvormen gekozen. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding studenten in staat stelt de eindkwalificaties te realiseren.

De internationale oriëntatie van de opleiding vertaalt zich in een groot aantal studenten dat in het kader van de minor een periode in het buitenland verblijft en vakken volgt aan een buitenlandse universiteit. De commissie heeft veel waardering voor de succesvolle inspanningen van de opleiding om dit mogelijk te maken. Zij ondersteunt de opleiding in haar voornemen een Engelstalige minor te ontwikkelen om de doorstroom van alle geïnteresseerde bachelorstudenten naar het masterprogramma *International Business Communication* te vergemakkelijken.

De commissie is positief over het verplicht facultair kerncurriculum, dat voorziet in de benodigde filosofische reflectie op het vakgebied. Zij vraagt wel aandacht voor de kwaliteitszorg met betrekking tot deze facultaire cursussen, en het borgen van samenhang met rest van het curriculum.

De commissie is van oordeel dat de eindkwalificatie interculturele communicatie steviger verankerd zou moeten worden in het curriculum. De commissie ziet daarnaast mogelijkheden tot verbetering in het interculturele contact zonder daadwerkelijk de grens over te gaan. Zij moedigt de opleiding aan de mogelijkheden van virtuele gemeenschappen met zusterfaculteiten in het buitenland te verkennen.

In het bacheloreindwerkstuk (10 EC) moeten studenten laten zien dat ze in staat zijn om op basis van wetenschappelijke theorieën een voor de (internationale) bedrijfscommunicatie relevante onderzoeksvraag te formuleren, een geschikte onderzoeksopzet te ontwerpen om die vraag te beantwoorden, de juiste data te verzamelen en over de analyse en interpretatie hiervan schriftelijk te rapporteren. Zij worden hierbij begeleid in thematische bachelorkringen (tutorials) van 5 studenten per docent. Deze tutorials zijn opgezet rond de

onderzoeksprogramma's van de begeleiders die relevant zijn voor de communicatiepraktijk van organisaties.

De commissie heeft vastgesteld dat het begeleidingstraject goed gestructureerd is met verplichte contactmomenten en *peer review*. De commissie vindt het positief dat door de opzet van tutorials er een duidelijke link is met het lopende onderzoek van de betrokken docenten. De commissie zet wel vraagtekens bij de opzet van de tutorials, waarbij in sommige gevallen naast een onderwerp en basisliteratuurlijst, ook de methode van onderzoek wordt voorgeschreven. Naar het oordeel van de commissie is het hierdoor niet vanzelfsprekend dat alle studenten leren een keuze te maken voor een passende onderzoeksmethode.

De commissie heeft waardering voor de aandacht voor wetenschappelijk onderzoek in de opleiding, en heeft vastgesteld dat het onderwijs dicht op het onderzoek van de docenten ligt. Studenten ontwikkelen voeling met de praktijk van wetenschappelijk onderzoek en zijn geïnformeerd over de belangrijkste onderzoeksthema's van hun docenten. Het statistiekonderwijs is van goede kwaliteit. De commissie adviseert de opleiding erop toe te zien dat studenten leren een keuze te maken voor een passende onderzoeksmethode.

Het onderwijs wordt verzorgd door gemotiveerde en betrokken docenten. De commissie heeft met instemming vastgesteld dat de staf recentelijk substantieel versterkt is. Studenten zijn tevreden over het onderwijs dat wordt verzorgd en over de toegankelijkheid van de docenten. Opleidings specifieke kwaliteitszorg en studiebegeleiding voldoen.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt standaard 3 als **voldoende**.

De commissie heeft veel aandacht besteed aan de evaluatie van de kwaliteit van de toetsing en heeft vastgesteld dat deze voldoende is. Per vak worden meerdere toetsvormen gehanteerd, waaronder tentamens, werkgroep-opdrachten, werkstukken, ontwerpen van communicatieproducten, en individuele en groepspresentaties. Alle toetsen meten kennis van methodiek en begrippen, evenals toepassing daarvan. De commissie heeft vastgesteld dat er voldoende variatie is in toetsvormen en dat deze aansluiten op de leerdoelen van de cursussen. De toetsen laten een toenemende complexiteit zien. Toetsing van reflectieve vaardigheden zou naar het oordeel van de commissie steviger verankerd kunnen worden in het curriculum.

De commissie is positief over het feit dat het merendeel van de tentamens door meerdere docenten worden gemaakt en dat er structurele plagiaatcontrole plaatsvindt op de schriftelijke werkstukken. Uit de cursusevaluaties en het gesprek met studenten heeft de commissie opgemaakt dat zij over het algemeen tevreden zijn over de toetsing. Zij ontvangen feedback op opdrachten, werkstukken en presentaties. Op advies van de vorige visitatiecommissie worden sinds 1 januari 2012 bacheloreindwerkstukken standaard door een tweede beoordelaar beoordeeld.

Studenten worden goed geïnformeerd over beoordelingscriteria en toetsprocedures. De commissie heeft vastgesteld dat de balans individueel en collectief toetsen in de afgelopen jaren is verbeterd. Daarbij is er voldoende aandacht voor het beoordelen van groepswork. De door de opleiding beoogde integratie van wetenschap en praktijk is duidelijk zichtbaar in de toetsen.

De commissie is kritisch over de vorderingen die de opleidingen hebben gemaakt op het gebied van de kwaliteitsborging van de toetsing. Hoewel zij begrip heeft voor het zware

takenpakket van de examencommissie door de grote aantallen studenten, is zij van mening dat de opleiding eerder werk had moeten maken van het toetsbeleid en de kwaliteitsborging van toetsen en examens. Hoewel er belangrijke stappen zijn gezet en de commissie heeft vastgesteld dat toetsing regelmatig op de agenda staat van stafvergaderingen en reflectiemiddagen, is er nog geen sprake van structurele kwaliteitscontrole van de toetsing. Zij moedigt het voornemen van de opleidingen aan om een toetscommissie in te stellen, en om toetsdeskundigheid in deze commissie structureel te vertegenwoordigen.

Gerealiseerd eindniveau

Om het gerealiseerd eindniveau van de bachelorstudenten te beoordelen heeft de commissie 15 bachelorscripties bestudeerd uit de studie jaren 2010-2011 en 2011-2012. De beoordelingen van het merendeel van de scripties kwamen overeen met de beoordelingen van de commissie. De kwaliteit van de eindwerken varieerde van voldoende tot goed. De commissie heeft vastgesteld dat één scriptie niet voldoet aan de door de opleiding gestelde eisen. Deze scriptie is door de opleiding beoordeeld met een 6, maar was naar het oordeel van de commissie van onvoldoende niveau. In deze scriptie is geen sprake van een duidelijke probleemstelling, worden methoden niet op de juiste wijze toegepast en is het taalgebruik slordig.

De commissie heeft onder standaard 2 vastgesteld dat de training van studenten in de empirische cyclus ruim voldoende is. Studenten leren de basisprincipes van de statistiek en dataverzameling en -analyse worden in het bachelorwerkstuk functioneel verbonden aan theoriegestuurde vraagstukken die relevant zijn voor de praktijk. In de bachelorscripties wordt een vraag uit de praktijk vertaald met een theoretisch gefundeerde vraagstelling. Met de kanttekeningen die de commissie maakt over de voorgestructureerde tutorials, is zij positief over deze opzet. De commissie heeft na bestudering van een selectie van scripties vastgesteld dat studenten de beoogde eindkwalificaties realiseren.

Masteropleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt standaard 1 als **voldoende**.

De masteropleiding beoogt studenten op te leiden tot academici die in staat zijn om onderzoek te doen naar de communicatie van nationaal en internationaal opererende organisaties en het communicatiebeleid en de uitvoering ervan voor deze organisaties te verzorgen. Waar de focus in de bacheloropleiding ligt op communicatieproblemen die kunnen ontstaan als gevolg van cultuurverschillen, verschuift in de masteropleiding de aandacht naar optimalisatie van organisationele communicatie.

De masteropleiding kent drie programma's, waarvan twee aansluiten bij de twee afstudeerrichtingen van de bacheloropleiding: Communicatie en Beïnvloeding sluit aan op het bachelorprogramma BCO en International Business Communication is het vervolg van IBC. Het derde masterprogramma - Journalistiek en Organisatie - zal vanaf 2013 in gewijzigde vorm worden voortgezet. Het vernieuwde programma sluit beter aan op huidige ontwikkelingen op het gebied van crossmedia en social media en richt zich minder op de traditionele schrijvende journalistiek.

Evenals de bacheloropleiding, beoogt de masteropleiding verschillende vakgebieden in onderwijs en onderzoek met elkaar te integreren: kennis en inzichten uit de communicatiewetenschappen gecombineerd met kennis en inzichten uit de taalkunde en sociale psychologie.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding een onderscheidend profiel heeft dat zichtbaar vertaald is in de eindkwalificaties. De commissie is van oordeel dat de eindkwalificaties van de opleiding - mede door de bijzondere positie van de opleiding binnen het Geesteswetenschappelijk domein - kunnen profiteren van nadere concretisering op een aantal punten. De commissie adviseert de opleiding te specificeren hoe het geesteswetenschappelijk karakter wordt ingevuld, hoe het begrip 'cultuur' wordt gedefinieerd, en welke wetenschappelijke methoden en academische vaardigheden worden aangeleerd.

De commissie is van oordeel dat de eindkwalificaties in voldoende mate aansluiten bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding. Zij heeft waardering voor de combinatie van wetenschappelijk onderzoek met toepassing in de praktijk. Deze keuze vloeit naar het oordeel van de commissie logisch voort uit de ontstaansgeschiedenis van de opleidingen. Het taalkundig profiel sluit daarnaast aan bij de speerpunten van de Radboud Universiteit Nijmegen. Zowel huidige studenten als alumni zijn positief over de combinatie van wetenschappelijk onderzoek en het toepassen van de theorie in praktijksituaties. Zij voelen zich hierdoor goed voorbereid op het de beroepspraktijk.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie beoordeelt standaard 2 als **voldoende**.

De doelstelling van de masteropleiding om studenten op te leiden die in staat zijn wetenschap en praktijk te combineren is vertaald in een evenwichtig onderwijsprogramma. De drie programma's kennen een vergelijkbare structuur en opbouw: elk programma begint met twee overzichtscursussen van elk 5 EC, alle studenten volgen een onderzoeksseminar (10 EC), waarin zij de volledige empirische cyclus doorlopen en een wetenschappelijk artikel schrijven. Studenten kunnen intekenen op thema's die aansluiten bij het onderzoek van de docenten.

Naast deze theoriegestuurde onderzoeksseminars volgen studenten een praktijkgericht onderzoekscollege (10 EC), waarin zij kennismaken met verschillende methoden van toegepast onderzoek en een onderzoek uitvoeren voor een daadwerkelijke opdrachtgever. De praktijkgerichte onderzoekscolleges zijn te beschouwen als een ministage.

Het scriptietraject is ingebed in de rest van het curriculum. Studenten oriënteren zich vanaf het begin van de opleiding op een scriptieonderwerp en werken onder begeleiding een onderzoeksvoorstel uit. Er worden speciale masterclasses Methodologie en Statistiek aangeboden. Studenten schrijven een scriptie in de vorm van een wetenschappelijk artikel. De commissie heeft uit onderwijsevaluaties en de gesprekken tijdens het bezoek vastgesteld dat studenten heel tevreden zijn over de scriptiebegeleiding.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding studenten in staat stelt de eindkwalificaties te realiseren. Zij heeft waardering voor de mogelijkheden die studenten worden geboden om hun talenkennis uit de bacheloropleiding in te zetten in praktijkopdrachten in de masteropleiding, bijvoorbeeld door stage- en onderzoeksopdrachten in buitenlandse bedrijven te realiseren.

De commissie heeft waardering voor de aandacht voor wetenschappelijk onderzoek in de opleiding, en heeft vastgesteld dat het onderwijs dicht op het onderzoek van de docenten ligt. Studenten leren degelijk onderzoek uit te voeren. Het statistiekonderwijs is van goede kwaliteit. De commissie is van oordeel dat het verantwoorden van de keuze voor een bepaalde onderzoeksmethode en reflectie op de (implicaties van de) uitkomsten van het onderzoek een meerwaarde kunnen betekenen voor het curriculum.

Het onderwijs wordt verzorgd door gemotiveerde en betrokken docenten. De commissie heeft met instemming vastgesteld dat de staf substantieel versterkt is. Studenten zijn tevreden over het onderwijs dat wordt verzorgd en over de toegankelijkheid van de docenten. Opleidingsspecifieke kwaliteitszorg en studiebegeleiding voldoen.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt standaard 3 als **voldoende**.

In de opleiding wordt gebruik gemaakt van verschillende toetsvormen. Hoorcolleges worden over het algemeen afgesloten met een schriftelijk tentamen met open vragen en een opdracht waarbij studenten gezamenlijk een concrete casus analyseren. Daarnaast ontwerpen studenten voorstellen voor het verbeteren van communicatie binnen organisaties. De theoriegestuurde onderzoekscolleges worden afgesloten met een wetenschappelijk artikel. Ter afsluiting van de praktijkgerichte onderzoekscolleges schrijven studenten een communicatieadvies. De door de opleiding beoogde integratie van wetenschap en praktijk is duidelijk zichtbaar in de toetsen.

De commissie heeft vastgesteld dat in de opleiding kennis, begrip en onderzoeksvaardigheden worden getoetst. Middels groepsopdrachten worden vaardigheden op het gebied van samenwerken formatief getoetst. Toetsen sluiten aan bij de doelstellingen van de cursus.

Het is de commissie opgevallen dat in de doelstellingen van de cursussen veelal de component 'academische reflectie' ontbreekt en deze wordt dan ook niet expliciet getoetst. Daarnaast mist de commissie expliciete toetsing van reflectie op de keuze voor en beperkingen van bepaalde methoden en technieken. Ook reflectie op ethische dilemma's (onderdeel van de gemeenschappelijke eindkwalificatie 2), komt niet heel expliciet aan de orde in het mastercurriculum. De commissie adviseert de opleiding meer aandacht voor deze reflectie in te bouwen in de beoordeling van het onderzoeksplan.

Gerealiseerd eindniveau

De commissie heeft voorafgaande aan het visitatiebezoek 16 scripties beoordeeld uit de studie jaren 2010-2011 en 2011-2012. Van veruit de meeste scripties kwam het oordeel van de commissie overeen met dat van de facultaire begeleiders. In de scripties met een gemiddeld tot hoog cijfer wordt degelijk onderzoek uitgevoerd, worden methoden en technieken correct toegepast en is het betoog logisch en consistent. In de scripties met een lage beoordeling wordt naar het oordeel van de commissie onvoldoende gepoogd een bijdrage te leveren aan het wetenschappelijke debat. Deze scripties zijn meer reproductief dan creatief.

Een scriptie was naar het oordeel van de commissie niet van voldoende niveau. In deze scriptie sloot de methode niet aan op de onderzoeksvraag, was het onderzoek gebaseerd op zeer beperkte selectie van bronnen, en de methodologische verantwoording ondermaats.

Omdat de commissie op basis van de eerste lezing van scripties niet overtuigd was dat alle studenten de beoogde eindkwalificaties van de opleiding halen, heeft zij tijdens het bezoek nog vier scripties met een lage beoordeling gelezen. Deze scripties waren naar het oordeel van de commissie van voldoende niveau. De commissie heeft op basis van de uitgebreide lezing van eindwerken vastgesteld dat studenten de eindkwalificaties realiseren.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Geschiedenis:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende

Algemeen eindoordeel	voldoende
----------------------	-----------

Masteropleiding Geschiedenis:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende

Algemeen eindoordeel	voldoende
----------------------	-----------

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 28 februari 2013

Prof. dr. Jan Baetens, voorzitter

Drs. Trees Graas, secretaris

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Inleiding

De voorloper van de Nijmeegse opleidingen Communicatie- en Informatiewetenschappen (CIW) werd in 1987 opgericht naar analogie van de opleidingen in *Business Communication Studies* in de Verenigde Staten. De kritische reflectie beschrijft dat veel alumni die waren afgestudeerd in een taal en hun loopbaan vervolgden in een organisatie, kennis misten op het gebied van organisatie, management, marketing en interculturele communicatie. De letterenfaculteit beoogde met de kopstudie Bedrijfscommunicatie in deze leemte te voorzien. Vanaf 1994 was Bedrijfscommunicatie een volledig zelfstandige opleiding met een eigen propedeuse en doctoraal, later een eigen bachelor- en masteropleiding. Met de herlabeling van de masteropleidingen Geesteswetenschappen, kregen de opleidingen hun huidige naam.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Het Disciplineoverleg Letteren en Geschiedenis heeft een domeinspecifiek referentiekader vastgesteld voor de onderwijsvisiteatie CIW en Mediastudies 2012. De Nijmeegse opleidingen CIW profileren zich binnen dit kader door een focus op interculturele communicatie, vreemde taal en organisatie.

De bacheloropleiding CIW beoogt studenten op te leiden die in staat zijn de communicatie van (inter)nationaal opererende organisaties op wetenschappelijke wijze te analyseren en optimaliseren. Studenten verwerven vaardigheden om onder begeleiding wetenschappelijk onderzoek uit te voeren, over de uitkomsten ervan te rapporteren en organisaties te adviseren over de implementatie van verbeteringen. Daarnaast beoogt de opleiding studenten in staat te stellen mondeling en schriftelijk adequaat te communiceren binnen een organisationele context in zowel Nederlands als een vreemde taal naar keuze: Duits, Engels, Frans of Spaans. Met de aandacht voor een vreemde taal en de focus op het adequaat intercultureel communiceren in een organisationele context, onderscheidt de opleiding zich van andere opleidingen CIW in Nederland.

Bachelorstudenten hebben de keuze uit twee afstudeerrichtingen: Bedrijfscommunicatie, Cultuur & Organisatie (BCO) en Internationale Bedrijfscommunicatie (IBC). In de afstudeerrichting BCO ligt de nadruk op interne en externe communicatie van in Nederland opererende organisaties en in de afstudeerrichting IBC op multilinguale en interculturele aspecten van de communicatie van internationaal opererende organisaties.

De masteropleiding beoogt studenten op te leiden tot academici die in staat zijn om onderzoek te doen naar de communicatie van nationaal en internationaal opererende organisaties en het communicatiebeleid en de uitvoering ervan voor deze organisaties te verzorgen. Studenten verwerven de vaardigheid om enerzijds de implicaties van het wetenschappelijk onderzoek voor de praktijk te kunnen doorzien, en anderzijds praktische

vraagstukken te vertalen in wetenschappelijke termen. Waar de focus in de bacheloropleiding ligt op communicatieproblemen die kunnen ontstaan als gevolg van cultuurverschillen, verschuift in de masteropleiding de aandacht naar optimalisatie van organisationele communicatie.

De masteropleiding kent drie programma's, waarvan twee aansluiten bij de twee afstudeerrichtingen van de bacheloropleiding): Communicatie en Beïnvloeding sluit aan op het bachelorprogramma BCO en International Business Communication is het vervolg van IBC. Het derde masterprogramma - Journalistiek en Organisatie - zal vanaf 2013 in gewijzigde vorm worden voortgezet. Het vernieuwde programma sluit beter aan op huidige ontwikkelingen op het gebied van crossmedia en social media en richt zich minder op de traditionele schrijvende journalistiek.

De kritische reflectie beschrijft dat de eindkwalificaties van beide opleidingen tot stand zijn gekomen in overleg met een Adviesraad, waarin zowel de universiteit als het afnemend beroepenveld is vertegenwoordigd. Daarnaast zijn de beroepsniveauprofielen van de beroepsvereniging LOGEION richtinggevend geweest. Tijdens congressen van de *Linguists for International Business Communication Research Initiative* en de *Association for Business Communication Europe* zijn het profiel en de eindkwalificaties van de opleidingen besproken met vertegenwoordigers van verwante opleidingen in het buitenland. Mede op basis van deze besprekingen, is er nu meer aandacht in de opleidingen voor de toenemende rol van crossmediale communicatie in de externe communicatie.

In de kritische reflecties van de opleidingen wordt toegelicht dat interculturele en organisationele communicatie in essentie multidisciplinair zijn. Zowel de bacheloropleiding als de masteropleiding beogen verschillende vakgebieden in onderwijs en onderzoek met elkaar te integreren. In de bacheloropleiding zijn dat: vreemde taal, (interculturele) communicatie, organisatie, management, marketing, statistiek en onderzoekstechnieken. In de masteropleiding worden kennis en inzichten uit de communicatiewetenschappen gecombineerd met kennis en inzichten uit de taalkunde en sociale psychologie. De eindkwalificaties van de opleidingen zijn opgenomen in bijlage 3.

De commissie heeft de eindkwalificaties van beide opleidingen bestudeerd in het licht van het Domeinspecifiek Referentiekader. De commissie heeft vastgesteld dat de opleidingen duidelijke keuzes hebben gemaakt binnen het domein van de communicatie- en informatiewetenschappen. De opleidingen hebben een helder omschreven en onderscheidend profiel. De opleidingen zijn zowel wetenschappelijk als praktisch georiënteerd. Deze keuze vloeit naar het oordeel van de commissie logisch voort uit de ontstaansgeschiedenis van de opleidingen. Het taalkundig profiel sluit daarnaast aan bij de speerpunten van de Radboud Universiteit Nijmegen. De commissie heeft vastgesteld dat de opleidingen CIW een belangrijke profilerende functie hebben binnen de universiteit.

De masteropleiding heeft vier gedeelde eindkwalificaties, en drie specifieke voor ieder masterprogramma. De opleiding is hiermee tegemoet gekomen aan de aanbeveling van de vorige visitatiecommissie, om een nadrukkelijke profilering aan te brengen in de eindkwalificaties voor elk van de drie masterprogramma's. De commissie heeft waardering voor het heroverwegen van minder relevant geworden onderdelen van het programma (cf. bedrijfsjournalistiek) zonder dat deze herziening impliceert dat het eigen profiel wordt losgelaten.

Hoewel de opleidingen gericht zijn op het toepassen van kennis, inzicht en vaardigheden in de praktijk, zijn de eindkwalificaties tevens duidelijk wetenschappelijk georiënteerd. De beschrijvingen sluiten bovendien in voldoende mate aan bij het niveau van de opleidingen. De eindkwalificaties van de bacheloropleiding stellen dat studenten kennis van en inzicht in de kwalitatieve en kwantitatieve methoden van onderzoek naar communicatie van organisaties verwerven, en in staat zijn deze toe te passen voor het beantwoorden van een onderzoeksvraag. Masterstudenten worden geacht zelfstandig onderzoek uit te kunnen voeren, en de implicaties hiervan voor de theorievorming op het gebied van functionele professionele communicatie te onderkennen.

De commissie heeft waardering voor de overzichtelijke wijze van presenteren van de eindkwalificaties in de kritische reflectie, maar door de bijzondere plaats van de opleidingen binnen het Geesteswetenschappelijk domein is het noodzakelijk het profiel en de eindkwalificaties concreter uit te werken. Door het multidisciplinaire karakter van de opleidingen is het minder vanzelfsprekend welke methoden van onderzoek een plaats hebben binnen de opleidingen en wat bijvoorbeeld wordt verstaan onder 'algemene academische vaardigheden'. De commissie adviseert de opleidingen te specificeren hoe het geesteswetenschappelijk karakter wordt ingevuld, hoe het begrip 'cultuur' wordt gedefinieerd, en welke wetenschappelijke methoden en academische vaardigheden worden aangeleerd.

De commissie heeft tijdens het bezoek met studenten en alumni gesproken over het Nijmeegse profiel en de aansluiting van de opleidingen op de arbeidsmarkt. De nadruk die in de bacheloropleiding wordt gelegd op de vreemde taal is voor studenten een belangrijke reden om voor Nijmegen te kiezen. Ook de gerichtheid op de communicatiepraktijk wordt door de studenten gewaardeerd. Met name masterstudenten en alumni zijn positief over de combinatie van wetenschappelijk onderzoek en het toepassen van de theorie in de praktijk.

Overwegingen

De commissie heeft vastgesteld dat de opleidingen een onderscheidend profiel hebben dat zichtbaar vertaald is in de eindkwalificaties. De commissie is van oordeel dat de eindkwalificaties van de opleidingen - mede door de bijzondere positie van de opleiding binnen het Geesteswetenschappelijk domein - kunnen profiteren van nadere concretisering op een aantal punten. De commissie is van oordeel dat de eindkwalificaties in voldoende mate aansluiten bij het niveau en de oriëntatie van de opleidingen.

De commissie heeft waardering voor de combinatie van wetenschappelijk onderzoek met toepassing in de praktijk in beide opleidingen. Zij heeft waardering voor de afstemming van de eindkwalificaties met het afnemend beroepenveld. De opleidingen zijn er naar het oordeel van de commissie in geslaagd een goede balans te vinden tussen onderzoek en praktijk. De commissie heeft bovendien vastgesteld dat met de nadruk op vreemde taal, de opleiding voorziet in een behoefte onder aankomende studenten.

Conclusie

Bacheloropleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Masteropleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

De commissie heeft de onderwijsprogramma's van beide opleidingen bestudeerd, inzage gehad in cursusmateriaal en notulen van relevante commissies, resultaten van onderwijsevaluaties en in de digitale leeromgeving Blackboard. In deze standaard wordt eerst een korte beschrijving gegeven van de onderwijsprogramma's en de didactische uitgangspunten die aan de programma's ten grondslag liggen. Vervolgens worden de bevindingen van de commissie weergegeven met betrekking tot de inhoud en opbouw van de programma's, de vertaling van de eindkwalificaties in het onderwijs en het onderwijs in methodologie en wetenschappelijke vorming. Tot slot wordt kort aandacht besteed aan de staf, de opleidingsspecifieke kwaliteitszorg en studiebegeleiding.

Didactische uitgangspunten

De opleidingen CIW van de Radboud Universiteit Nijmegen beogen hun studenten een kennisconstructie gerichte leerstijl eigen te maken. De opleidingen vinden het belangrijk dat studenten zelf verantwoordelijkheid nemen voor het leerproces en dat zij bereid zijn tot een leven lang leren. De kritische reflecties beschrijven dat de opleidingen bewust kiezen voor het integreren van samenwerken in groepen, omdat zij dit essentieel achten voor het functioneren in het communicatieberoepenveld.

In de bacheloropleiding wordt dit vertaald in studentactiverend onderwijs in hoor-, werk- en responsiecolleges. In de masteropleiding is naar aanleiding van de vorige visitatie gekozen voor een ander concept. Omdat studenten aan het einde van de opleiding in staat moeten zijn zelfstandig onderzoek uit te voeren, verandert de rol van de docent in die van coach. Deze overgang is zichtbaar in de gekozen werkvormen: aan het begin van de opleiding volgen studenten hoorcolleges, waarna in kleinere groepen (werkcolleges, tutorgroepen) onder individuele begeleiding wordt gewerkt. Beide opleidingen hanteren strikte deadlines, met name in de laatste fase tijdens de scriptietrajecten.

Opbouw en samenhang onderwijsprogramma's

Het programma van de *bacheloropleiding CIW* bestaat uit een majorprogramma (120 EC), een minorruimte (45 EC) en een Core Curriculum Geesteswetenschappen (15 EC). Studenten hebben de keuze uit twee afstudeerrichtingen: Bedrijfscommunicatie, Cultuur & Organisatie (BCO) en Internationale Bedrijfscommunicatie (IBC). In de afstudeerrichting BCO ligt de nadruk op interne en externe communicatie van in Nederland opererende organisaties en in IBC op multilinguale en interculturele aspecten van de communicatie van internationaal opererende organisaties. De cursussen zijn geordend in vijf leerlijnen die overeenkomen met de labels van de eindkwalificaties:

- Taal Communicatie en Organisatie;
- Vreemde Taal;
- Interculturele Communicatie;
- Methodologie;

- Algemene Academische Vaardigheden.

In de kritische reflectie wordt een uitgebreide beschrijving gegeven van de inhoud van de vijf leerlijnen. In de lijn Taal, Communicatie en Organisatie leren studenten de belangrijkste begrippen en theorieën uit het vakgebied, verwerven ze basisvaardigheden voor de analyse van taalgegevens en leren ze de theoretische kennis toe te passen op praktijkcases. In het derde jaar leren studenten communicatieproblemen diagnosticeren en organisaties te adviseren over mogelijke oplossingen. Bovendien verwerven ze inzicht in de functie die communicatie voor organisaties kan hebben en leren ze hoe ze communicatie doelgericht kunnen inzetten.

De leerlijn Vreemde Taal is gericht op taalverwerving van een vreemde taal naar keuze (Frans, Duits, Spaans of Engels) in combinatie met andere vakinhouden van de opleiding, bijvoorbeeld organisatiekunde, marketing, interculturele communicatie. Uitgangspunten voor het onderwijs in deze leerlijn zijn dat de communicatiesituatie leidend is voor de taalverwerving en dat studenten na afronding van hun bacheloropleiding in staat zijn om zelfstandig hun taalvaardigheid op peil te houden en te perfectioneren.

In de leerlijn Interculturele communicatie wordt kennis en inzicht uit de leerlijnen Taal, Communicatie en Organisatie en Vreemde Taal geïntegreerd. Eerstejaars studenten verwerven kennis van en inzicht in de belangrijkste theorieën over cultuurverschillen in waarden, in (non)verbale conventies, in de impact hiervan op interculturele communicatie en in hun eigen culturele waarden en interculturele competenties. In het tweede jaar verrichten studenten zelf een crosscultureel corpusonderzoek, en in het derde jaar passen zij hun eerder verworven kennis en inzichten toe in een empirisch onderzoek naar crossculturele verschillen in de perceptie en verwerking van teksten. Ter afsluiting schrijven studenten een werkstuk in hun doeltaal (IBC) of in het Nederlands (BCO).

De leerlijn Methodologie is gericht op het verwerven van inzicht in de belangrijkste kwantitatieve en kwalitatieve methoden en de toepassingsmogelijkheden hiervan. Studenten leren een onderzoeksvraag formuleren, data te verzamelen en adequaat over onderzoek te rapporteren.

In de leerlijn Algemene Academische Vaardigheden leren studenten de algemene, schriftelijke conventies van academisch schrijven en van communicatie van organisaties hanteren. Vanaf 2012 is het Academisch mentoraat aan deze leerlijn toegevoegd. In het kader van dit mentoraat discussiëren studenten in kleine groepen over actuele kwesties uit het vakgebied. Het Core Curriculum Geesteswetenschappen, dat ook onder deze leerlijn valt, bestaat uit de cursussen 'Wijsgerige reflectie', 'Klassieke retorica en moderne overtuigingsstrategieën' en 'Geesteswetenschappen en samenleving'.

In het bachelorprogramma is ruimte voor drie minoren van elk 15 EC. Studenten kunnen hun minorruimte benutten voor verbreding of verdieping van hun major, het volgen van een stage, of met een studie- of stageverblijf in het buitenland. De opleiding stimuleert haar studenten om twee minoren in te vullen met een studieverblijf of stage in het buitenland. (zie paragraaf *Beroepsoriëntatie en buitenlandverblijf*)

In de studiegids is per cursus aangegeven welke eindkwalificaties op welk niveau worden bereikt. De kritische reflectie beschrijft dat in de loop van het curriculum de verschillende onderdelen meer worden geïntegreerd en de individuele cursussen aan steeds meer

eindkwalificaties een bijdrage leveren. Een overzicht van het programma is opgenomen in bijlage 4.

De commissie heeft de beschrijving in de kritische reflectie bestudeerd en een steekproef genomen van cursussen uit iedere leerlijn en uit ieder studiejaar. Van deze cursussen heeft zij tijdens het bezoek inzage gekregen in al het cursusmateriaal: studiehandleidingen, literatuurlijsten, werkgroepopdrachten, toetsen met beoordelingsleutels en evaluatieresultaten. Daarnaast had zij toegang tot de digitale leeromgeving Blackboard, waar zij inzage had in het cursusmateriaal van alle cursussen binnen de opleiding.

De commissie heeft vastgesteld dat het curriculum rond de eindkwalificaties logisch en samenhangend is opgebouwd. Voor de studenten is dit in de online studiegids inzichtelijk en voldoende uitgebreid beschreven. In de studiehandleidingen wordt per cursus aangegeven welke voorkennis vereist is. De commissie heeft vastgesteld dat voor iedere cursus leerdoelen zijn geformuleerd, en dat de toetsen gericht zijn op het behalen van de leerdoelen. Er wordt gebruik gemaakt van recente vakliteratuur en er wordt gevarieerd in werk- en toetsvormen. Het tweedejaarsvak 'Gedragsturende documenten, ICT en cultuur' bijvoorbeeld, begint met een theoretisch deel, dat wordt afgesloten met een schriftelijke toets, terwijl in het tweede deel de studenten in groepjes een website ontwerpen. Leerdoelen, toetsvormen en toetscriteria waren voor deze cursus helder en uitvoerig beschreven, evenals de afzonderlijke sessies waaruit de cursus bestond.

De relatie tussen de cursussen kan naar het oordeel van de commissie explicieter worden gemaakt in het cursusmateriaal. Zij heeft gemerkt dat niet voor alle studenten helder is waarom het onderdeel 'Statistiek' is opgenomen in het onderwijsprogramma. Daarnaast is de commissie van mening dat bij elk vak academische vaardigheden geadresseerd zouden moeten worden. Het zou voor studenten inzichtelijk moeten zijn op welke momenten welke vaardigheden geoefend en getoetst worden.

De commissie heeft vastgesteld dat de eindkwalificatie op het gebied van interculturele communicatie, steviger in het programma verankerd zou moeten worden. Het sociaal-culturele aspect van de interculturele communicatie komt op dit moment te summier aan bod. Dit uit zich bijvoorbeeld in de onderbelichting van de vergelijkende cultuurgeschiedenis, maar ook in de afwezigheid van een meer doorgedreven reflectie op de culturele bepaaldheid van bepaalde taalhandelingen, stijlen, registers en genres. De commissie ziet daarnaast mogelijkheden tot verbetering in het interculturele contact zonder daadwerkelijk de grens over te gaan. Zij moedigt de opleiding aan de mogelijkheden van virtuele gemeenschappen met zusterfaculteiten in het buitenland te verkennen.

De commissie vraagt aandacht voor de samenhang van de leerlijn Vreemde Taal met de andere vakinhouden en het voorkomen van te veel inhoudelijke overlap. De vakken van de leerlijn Vreemde Taal richten zich vooral op toepassing in de vreemde taal van algemene leerinhouden en weinig op de specifieke taal- en culturele eigenheden van het betrokken land. De commissie ziet mogelijkheden om de koppeling van de taalcursussen met de rest van het curriculum te verstevigen door meer aandacht te besteden aan het cultuurspecifieke perspectief, waarbij zeker aandacht moet gaan naar een reflectie over de historische en steeds groeiende complexiteit van een begrip als 'land'.

Core Curriculum Geesteswetenschappen

De commissie is positief over de invoering van een verplicht facultair kerncurriculum Geesteswetenschappen. De filosofische reflectie op het vakgebied die hierin aan bod komt,

was naar het oordeel van de commissie tot nu toe onderbelicht in het onderwijsprogramma. Zij vindt het positief dat de opleidingscommissie met succes heeft gepleit voor het opnemen van de cursus 'Klassieke retorica en moderne overtuigingsstrategieën', dat speciaal is toegesneden op de eigen studenten. De commissie heeft inzage gehad in het onderwijsmateriaal van de cursus 'Wijsgerige reflectie' uit het kerncurriculum. De informatie over de cursus die ter inzage lag was zeer summier; de studiehandleiding bevatte geen omschrijving van leerdoelen, toetsvormen en beoordelingscriteria; de map bevatte alleen PowerPoint sheets die tijdens de colleges worden gebruikt. Hieruit viel af te leiden dat de cursus een zeer basale inleiding geeft in wetenschapsfilosofie, taalfilosofie en ethiek. De cursus lijkt een basis te leggen waarop in andere cursussen, zoals methodologie e.d., kan worden voortgebouwd.

In dit verband vindt de commissie het zorgelijk dat zowel de opleidingscommissie als de examencommissie - met uitzondering van de 'eigen cursus' op het gebied van retorica - op dit moment geen bemoeienis heeft met de kwaliteit van het onderwijs en de toetsing in het facultair kerncurriculum. De commissie benadrukt dat zowel opleidingscommissie als examencommissie verantwoordelijk is voor het volledige curriculum dat studenten CIW doorlopen, dus ook voor het onderwijs en de toetsing van het facultaire kerncurriculum. De commissie vraagt aandacht voor het integreren van de facultaire cursussen in het bestaande curriculum. De wetenschapsfilosofische componenten zouden bijvoorbeeld kunnen terugkeren in de methodologische vakken.

Bacheloreindwerkstuk

In het bacheloreindwerkstuk (10 EC) moeten studenten laten zien dat ze in staat zijn om op basis van wetenschappelijke theorieën een voor de (internationale) bedrijfscommunicatie relevante onderzoeksvraag te formuleren, een geschikte onderzoeksopzet te ontwerpen om die vraag te beantwoorden, de juiste data te verzamelen en over de analyse en interpretatie hiervan schriftelijk te rapporteren. Zij worden hierbij begeleid in thematische bachelorkringen (tutorials) van 5 studenten per docent. Deze tutorials zijn opgezet rond de onderzoeksprogramma's van de begeleiders die relevant zijn voor de communicatiepraktijk van organisaties. Studenten kunnen intekenen op twee thema's en worden tot de kring van hun voorkeur toegelaten als de begeleidingscapaciteit dit toestaat. Studenten binnen een kring doen onderzoek naar hetzelfde onderwerp, maar ieder vanuit een eigen invalshoek.

De commissie heeft vastgesteld dat het begeleidingstraject goed gestructureerd is met verplichte contactmomenten en *peer review*. De commissie vindt het positief dat door de opzet van tutorials er een duidelijke link is met het lopende onderzoek van de betrokken docenten. De gehanteerde methoden sluiten eveneens goed aan bij de rest van het programma. De commissie heeft na bestudering van de bachelorkringen en gesprekken met studenten en docenten vastgesteld dat bij sommige kringen naast een standaard literatuurlijst ook de te hanteren onderzoeksmethode wordt aangereikt. De commissie zet vraagtekens bij deze werkwijze, mede met het oog op de eindkwalificatie die omschrijft dat studenten in staat zijn een juiste methode te kiezen bij een onderzoeksvraag. Door het voorschrijven van methoden en het aanreiken van literatuur is het niet vanzelfsprekend dat alle studenten voldoende ervaring opdoen in het opzetten van een degelijk onderzoek.

De commissie kan het strakke regime rond het afstuderen in de bacheloropleiding bovendien niet goed rijmen met de didactische uitgangspunten van de opleiding ten aanzien van studentactiverend onderwijs en het stimuleren tot zelfstandigheid. Uit gesprekken met studenten heeft zij opgemaakt dat studenten weliswaar een eigen onderwerp kunnen voorstellen maar dat dit niet wordt aangemoedigd. Studenten gaven er tijdens het bezoek blijk

van dat zij wel meer geprikkeld zouden willen worden om een eigen onderzoek op te zetten. De commissie adviseert de opleiding de studenten meer ruimte te bieden voor het creatief en individueel invullen van het afstudeerproject. De commissie begrijpt dat de opleiding de eigen werklust in de vorm van begeleiding van bachelortheses beheersbaar wil houden en daarnaast het tijdig afstuderen wil stimuleren. De opzet voor het inschrijven op afstudeerthema's voorziet in deze behoeften. Anderzijds waarschuwt de commissie dat dit strakke regime niet ten koste mag gaan van het eigen initiatief van studenten.

Beroepsoriëntatie en buitenlandverblijf

Tweede- en derdejaars bachelorstudenten volgen verplicht de lezingencyclus *BC State of the art* van professionals uit het werkveld. Studenten maken daarnaast kennis met de beroepspraktijk door het uitvoeren van onderzoeken in organisaties en hebben de mogelijkheid hun minorruimte in te vullen met een stage in Nederland of in het buitenland. De commissie vindt het positief dat studenten in het kader van de facultaire kerncurcus 'Geesteswetenschappen en samenleving' reflecteren op de bijdrage die zij kunnen leveren op de samenleving.

De internationale oriëntatie van de opleiding vertaalt zich in een groot aantal studenten dat in het kader van de minor een periode in het buitenland verblijft en vakken volgt aan een buitenlandse universiteit. Tijdens het bezoek heeft de commissie de facilitering van het buitenlandverblijf besproken met studenten. De commissie heeft veel waardering voor de inspanningen van de opleiding om zoveel mogelijk studenten een semester in het buitenland te laten studeren. Veel opleidingen stellen zich dit zichzelf ten doel en maar weinigen lukt het om dit daadwerkelijk te realiseren, zeker in een bachelorprogramma.

De opleiding heeft recentelijk het tweede semester van het tweede jaar vrij geroosterd om studenten de gelegenheid te geven een verblijf in het buitenland in te passen in hun opleiding. De commissie vindt dit een minder gelukkige keuze. Een buitenlandverblijf in het tweede jaar veronderstelt voorbereiding hiervan in het eerste jaar, en dat is wel erg vroeg. De commissie adviseert de opleiding te overwegen het eerste semester van het derde jaar vrij te roosteren voor een verblijf in het buitenland, en het kerncurriculum op te nemen in het tweede jaar. Dit laatste geeft ook meer mogelijkheden om in de major terug te koppelen naar de cursussen uit het kerncurriculum.

Masteropleiding

Masterstudenten CIW kunnen kiezen uit drie masterprogramma's: Communicatie & Beïnvloeding, Journalistiek & Organisatie en International Business Communication. Een overzicht van de programma's is opgenomen in bijlage 4. De programma's kennen een vergelijkbare structuur en opbouw: elk programma begint met twee overzichtscursussen van elk 5 EC, waarin de programmaspecifieke eindkwalificaties aan bod komen. Alle studenten volgen een onderzoeksseminar (10 EC) waarin zij de volledige empirische cyclus doorlopen en een wetenschappelijk artikel schrijven. Studenten kunnen intekenen op thema's die aansluiten bij het onderzoek van de docenten.

Naast deze theoriegestuurde onderzoeksseminars volgen studenten een praktijkgericht onderzoekscollege (10 EC), waarin zij kennismaken met verschillende methoden van toegepast onderzoek en een onderzoek uitvoeren voor een daadwerkelijke opdrachtgever. Het onderzoek is gericht op de evaluatie van communicatieprocessen of -producten, de diagnose van communicatieproblemen of het ontwerpen van communicatieve interventies. De praktijkgerichte onderzoekscolleges zijn te beschouwen als een ministage.

In de cursus 'Dataverzameling en Analyse' (5 EC) leren studenten op een verantwoorde manier data verzamelen en statistische analyses uitvoeren. In het programma is verder 5 EC gereserveerd voor keuzeruimte. Ter afsluiting van de opleiding schrijven studenten een wetenschappelijk artikel (20 EC) waarin een theoretisch gestuurde en praktijkgerelateerde vraagstelling centraal staat.

De commissie heeft het programma van de masteropleiding bestudeerd en vastgesteld dat het zorgvuldig en evenwichtig is opgebouwd. De doelstelling om studenten een wetenschappelijke opleiding te bieden die hen eveneens goed voorbereidt op een functie in de praktijk, is duidelijk zichtbaar in het curriculum. Studenten lezen wetenschappelijke literatuur, oefenen met het uitvoeren van onderzoek en het mondeling en schriftelijk presenteren van de onderzoeksresultaten. Daarnaast doen zij ervaring op in het uitvoeren van een praktijkgericht onderzoek in de praktijkgerichte onderzoekscolleges.

Uit de gesprekken tijdens het bezoek heeft de commissie opgemaakt dat de opleiding zich blijvend inspant om vreemde talen te integreren in het programma. Zowel studenten als docenten gaven verschillende voorbeelden van stage- en onderzoeksprojecten waarbij studenten hun in de bacheloropleiding opgedane talenkennis konden benutten. Voor de praktijkgerichte cursus worden bijvoorbeeld Spaanstalige bedrijven aangezocht. In het kader van de onderzoekscolleges is het mogelijk om onderzoek te doen naar taalaspecten die belangrijk zijn voor functionele communicatie en optimalisatie. De commissie heeft veel waardering voor deze initiatieven en moedigt de opleiding aan dit waar mogelijk structureel in te bouwen in het curriculum.

Scriptietraject

De kritische reflectie beschrijft dat het scriptietraject in de masteropleiding sinds 2010-2011 ingrijpend is veranderd. Het scriptietraject is ingebed in de rest van het curriculum. Studenten oriënteren zich vanaf het begin van de opleiding op een scriptieonderwerp, dat ze tijdens speeddates met de docenten bespreken. Naar aanleiding van deze gesprekken schrijven studenten twee onderzoeksdoelstellingen die door een jury worden beoordeeld. Na goedkeuring van (een van) de voorstellen, wordt de student gekoppeld aan een begeleider. Onder begeleiding werkt de student de doelstelling uit in een onderzoeksvoorstel, dat zowel door de begeleider als de tweede begeleider moet worden goedgekeurd. Studenten kunnen deelnemen aan de masterclasses Methodologie en Statistiek, op voorwaarde dat ze deadlines voor het inleveren van voorstellen hebben gehaald.

Studenten schrijven een scriptie in de vorm van een wetenschappelijk artikel. De commissie vindt het positief dat studenten op deze wijze kennismaken met het schrijven van een wetenschappelijk artikel. De vorm van de masterscriptie sluit aan bij het forum waarop de opleiding zich wenst te begeven: het forum van de Amerikaanse *Business School*.

Uit de gesprekken met de studenten en alumni, en de resultaten van de evaluaties van de drie masterprogramma's, concludeert de commissie dat studenten tevreden zijn over de kwaliteit van het onderwijs en de docenten. Zij zijn in het bijzonder tevreden over de scriptiebegeleiding en de combinatie van wetenschap en praktijk in de opleiding.

Wetenschappelijke vorming

De commissie heeft vastgesteld dat het onderwijs in beide opleidingen aansluit bij de belangrijkste onderzoeksthema's van de docenten. De bachelorkringen sluiten aan bij het onderzoek dat door de begeleiders wordt uitgevoerd. Ditzelfde geldt voor de thema's van de onderzoeksseminars in de masteropleiding. Studenten zijn goed geïnformeerd over de

belangrijkste onderzoeksthema's van hun docenten. Academische vorming, in het bijzonder het leren kritisch reflecteren op de stof, zou naar het oordeel van de commissie meer geïntegreerd kunnen worden in het bachelorcurriculum.

De commissie heeft uit de gesprekken met docenten en studenten en het bestudeerde onderwijsmateriaal vastgesteld dat de opleidingen kiezen voor een functionele benadering van wetenschappelijke vorming. Studenten leren hoe ze onderzoek moeten uitvoeren waarbij zij vanuit een kwalitatieve verkenning kwantitatief meten. De commissie is van mening dat de opleiding soms iets te ver gaat in de sturing van studenten hierin. Een van de doelstellingen binnen de leerlijn Methodologie is gericht op het zelf kiezen van een geschikte onderzoeksmethode. Door het sterk gestructureerde bachelorscriptie traject is het niet vanzelfsprekend dat alle studenten voldoende oefenen met het selecteren van de juiste onderzoeksmethoden.

In bachelorcursus 'Statistiek' worden studenten getraind om basaal empirische correcties en toetsen uit te voeren. De in deze cursus verworven basisvaardigheden krijgen een vervolg in de mastercursus '*Data collection & analysis*'. De commissie heeft vastgesteld dat studenten op basis van een handboek leren begrijpen waarom ze bepaalde toetsen toepassen, hoe ze de data moeten analyseren en hoe de resultaten in SPSS kunnen worden verwerkt. De commissie vindt gezien de omvang van het statistiekonderwijs (10 EC) het bereikte niveau hoog. Studenten geven in de evaluaties en in het gesprek met de commissie aan het vak als pittig en arbeidsintensief te ervaren. Toch wordt het vak op alle punten op een vijfpuntschaal met een 4 of hoger gewaardeerd. Voor een statistiek-vak is dit een bewonderenswaardige score.

Als stimulering van de academisering van het eerste bachelorjaar stelt de faculteit jaarlijks extra middelen ter beschikking. In 2011-2012 is dit budget ingezet voor een wetenschappelijk symposium georganiseerd door studenten, en de ontvangst van 200 studenten van de Universiteit Gent in het kader van de cursus Interculturele Communicatie. Studenten schreven samen een rapport over cultuurverschillen tussen Nederland en Vlaanderen.

In de masteropleiding wordt het verwerven van onderzoeksvaardigheden onderstreept. Er is een duidelijke keuze gemaakt voor sociaalwetenschappelijke methoden, en de commissie heeft waardering voor de coherentie waarmee dit kader wordt ingezet. Hoewel studenten leren degelijk onderzoek uit te voeren, is de commissie van oordeel dat in het programma meer ruimte mag worden besteed aan het reflecteren op gebruikte onderzoeksmethoden en relevantie van resultaten. De commissie vindt het positief dat de keuzes voor bepaalde methodes in de colleges en opdrachten expliciet worden beschreven en gemotiveerd, maar een sterker uitgewerkte reflectie op de keuze van een bepaald onderzoeksdesign en de relevantie van de gevonden resultaten, zou een belangrijke meerwaarde kunnen zijn voor het programma.

Studeerbaarheid en studielast

De vorige visitatiecommissie constateerde dat bachelorstudenten de opleiding als te weinig intensief beschouwden en te weinig tijd aan hun studie besteedden. De kritische reflectie vermeldt dat de afgelopen jaren een aantal acties is ondernomen om de studie te verzwaren. De belangrijkste maatregel is het uitbreiden van het aantal contacturen per week naar 15 (in B1 vanaf 2006-2007, in B2 en B3 vanaf 2012-2013). In de vakevaluaties wordt de feitelijke studielast structureel geëvalueerd.

Tijdens het bezoek heeft de commissie met diverse gremia gesproken over de doorstroom van de bachelor- naar de masteropleiding. Zij heeft vastgesteld dat de opleiding erin slaagt

grote groepen zij-instromers na het schakeljaar voor HBO-studenten efficiënt te laten instromen. Zowel de reguliere studenten als de zij-instromers appreciëren de mix in opleidingsachtergronden in de onderwijsleeromgeving.

De commissie heeft van diverse studenten te horen gekregen dat met de keuze voor een vreemde taal anders dan het Engels, de route naar de Engelstalige masterspecialisatie *International Business Communication* (IBC) erg lastig is. De commissie heeft vastgesteld dat het opleidingsmanagement zich bewust is van dit probleem, en dat zij plannen aan het ontwikkelen is voor een Engelstalige minor, speciaal toegesneden op studenten die Duits, Spaans of Frans als tweede taal kiezen. Deze minor zal tevens als toegangseis gelden voor de specialisatie IBC. Daarnaast is de opleiding bezig met de ontwikkeling van een speciaal voor de opleiding ontworpen gevalideerde taaltoets academisch Engels. Deze toets zal moeten uitwijzen of studenten in staat zijn om op academisch niveau op een wetenschappelijk artikel te reflecteren. De commissie steunt dit voornemen van de opleiding, en adviseert de minor, taaltoets en instroommogelijkheid bijtijds en breed onder de aandacht te brengen van haar studenten.

Staf

De commissie heeft vastgesteld dat docenten onderwijs verzorgen dat aansluit bij hun onderzoeksexpertise. De docenten van de leerlijn Taal, Communicatie en Organisatie publiceren bijvoorbeeld over optimalisering van de communicatie van gedragssturende documenten en organisaties en geven daar ook college over. De commissie heeft vastgesteld dat de diverse disciplines (bedrijfscommunicatie, vreemde talen, organisatie en management) voldoende vertegenwoordigd zijn in het docententeam.

In de kritische reflecties wordt een aantal voorbeelden gegeven van de verwevenheid van onderzoek en onderwijs: gezamenlijke publicaties van de docenten Vreemde Taal, Interculturele communicatie en Methodologie worden gebruikt in het onderwijs van deze docenten. De commissie heeft waardering voor de bereidheid en bekwaamheid van docenten tot participatie in crossdisciplinair onderzoek. Daarnaast vindt ze het heel positief dat een aantal docenten publiceren in internationale didactische vakbladen over de integratie van hun onderzoek in het onderwijs.

De staf is recentelijk substantieel uitgebreid met drie hoogleraren en drie universitair docenten. De commissie vindt het positief dat afstudeerscripties sinds studiejaar 2011-2012 de afstudeerscripties worden gelezen door twee beoordelaars, waarvan er ten minste één gepromoveerd moet zijn. De kritische reflectie vermeldt dat de niet-gepromoveerde stafleden in vaste dienst bijna allen betrokken zijn bij het vreemde talenonderwijs. Sinds 15 jaar krijgen uitsluitend gepromoveerden een vaste aanstelling.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding aandacht heeft voor docentprofessionalisering. Een aanzienlijk deel van de docenten (87% in september 2010) is in het bezit van een Basis Kwalificatie Onderwijs. De commissie vindt het positief dat nieuwe docenten een mentor krijgen toegewezen en dat een vademecum ter beschikking is waarin de onderwijsmores worden toegelicht. Voor elk van de vier vreemde talen is ten minste één docent zowel gekwalificeerd voor het afnemen van gecertificeerde toetsen als ook betrokken bij de landelijke afname van zulke toetsen.

De commissie heeft uit het gesprek met studenten en alumni uit beide opleidingen opgemaakt dat zij tevreden zijn over de kwaliteit van de docenten. De commissie vraagt aandacht voor het borgen van de kwaliteit van studentassistenten die worden ingezet voor het begeleiden

van werkgroepen. Zij heeft tijdens de visitatie een signaal opgevangen dat de kwaliteit van de studentassistenten wisselend is. Omdat het werkgroeponderwijs essentieel is voor het leren toepassen van kennis, zouden naar het oordeel van de commissie studentassistenten getraind moeten worden in het begeleiden van werkgroepen.

Opleidings specifieke kwaliteitszorg en studiebegeleiding

Het onderwijs wordt structureel geëvalueerd. Op basis van bestudering van de vakevaluaties heeft de commissie vastgesteld dat er duidelijke criteria zijn waarop vakken worden geëvalueerd en dat er aandacht is voor onderdelen die onvoldoende scores. Bij een onvoldoende score volgt overleg tussen de betreffende docent en de opleidingscommissie over mogelijke verbetermaatregelen. Er is een gedeelde opleidingscommissie voor de bachelor- en de masteropleiding.

Studentleden van de opleidingscommissie bereiken hun achterban door aan het begin van het jaar alle colleges langs te gaan om het bestaan en de functie van de opleidingscommissie onder de aandacht te brengen. De opleidingscommissie onderhoudt een eigen website, waar studenten klachten kunnen doorgeven. Studentleden voeren iedere periode overleg met jaarkringen, waarin studenten van diverse studie jaren vertegenwoordigd zijn. Uit de gesprekken met studenten heeft de commissie vastgesteld dat zij voldoende invloed kunnen uitoefenen op de kwaliteit van hun onderwijs. Lijnen tussen docenten en studenten zijn kort en informeel, en dit leidt tot een soepele probleemoplossing. De opleidingscommissie zou zich naar het oordeel van de commissie wel meer proactief kunnen opstellen.

Uit de verslagen van het dagelijks bestuur van de opleiding, de stafvergaderingen en onderwijsreflectiemiddagen heeft de commissie opgemaakt dat in de diverse gremia aandacht is voor het verbeteren van de kwaliteit van toetsen en de aansluiting van de toetsing op de eindkwalificaties. De laatste maanden is er veel aandacht besteed aan het voorkomen van plagiaat. De commissie vindt het positief dat studentleden van de opleidingscommissie ook vertegenwoordigd zijn op de reflectiemiddagen.

De studieadviseur heeft dagelijks spreekuur en roept zowel bachelor- als masterstudenten met een studieachterstand op voor een gesprek. De kritische reflectie vermeldt dat de intensivering van de studiebegeleiding in de masteropleiding, waaronder periodieke monitoring van de individuele studievoortgang door de examencommissie, waarschijnlijk heeft bijgedragen aan de verhoogde rendementen.

Om eerstejaarsstudenten wegwijs te maken organiseert de bacheloropleiding introductiedagen. Het mentoraat voorziet in individuele begeleiding door een docentmentor en is volgens universitaire kaders ingericht. Met ingang van 2012-2013 heeft de opleiding dit uitgebreid met het academisch mentoraat waarbij studenten in groepen debatteren over actuele kwesties in de (inter)nationale bedrijfscommunicatie.

De commissie is in het bijzonder positief over de introductie voor masterstudenten, waarin studenten kennis maken met elkaar en met de docenten. Zij worden geïntroduceerd in het vakgebied door middel van workshops en lezingen van gastsprekers vanuit het werkveld. Daarnaast worden studenten geïnformeerd over de opbouw van het curriculum.

Overwegingen

De commissie heeft de *bacheloropleiding* bestudeerd en vastgesteld dat het curriculum een logische samenhang vertoont en in voldoende mate aansluit op de beoogde eindkwalificaties. De inhoud van het curriculum is inzichtelijk voor studenten. De commissie heeft waardering

voor de heldere indeling in leerlijnen, die overeenkomen met de labels van de eindkwalificaties. Per onderwijsonderdeel zijn concrete leerdoelen geformuleerd en passende werkvormen gekozen. De commissie heeft veel waardering voor de succesvolle inspanningen van de opleiding om zoveel mogelijk studenten een periode in het buitenland te laten studeren.

De commissie is positief over het facultair kerncurriculum, dat voorziet in de benodigde filosofische reflectie op het vakgebied. Zij vraagt wel aandacht voor de kwaliteitszorg met betrekking tot deze facultaire cursussen, en het borgen van samenhang met rest van het curriculum.

De commissie is van oordeel dat de eindkwalificatie interculturele communicatie steviger verankerd zou moeten worden in het curriculum. Zij ondersteunt de opleiding in haar voornemen een Engelstalige minor te ontwikkelen om de doorstroom van alle geïnteresseerde bachelorstudenten naar het masterprogramma *International Business Communication* te vergemakkelijken.

De commissie heeft vastgesteld dat het begeleidingstraject van de bachelorscripties goed gestructureerd is, en dat studenten tevreden zijn over de begeleiding. De commissie zet wel vraagtekens bij de opzet van de tutorials, waarbij in sommige gevallen naast een onderwerp en basisliteratuurlijst, ook de methode van onderzoek wordt voorgeschreven. Naar het oordeel van de commissie is het hierdoor niet vanzelfsprekend dat alle studenten leren een keuze te maken voor een passende onderzoeksmethode. Daarnaast sluit het strakke afstudeerregime naar het oordeel van de commissie niet goed aan bij het didactisch concept van studentactiverend onderwijs en het stimuleren tot zelfstandigheid. Zij adviseert de opleiding de balans tussen sturen en loslaten beter te bewaken.

De doelstelling van de *masteropleiding* om studenten op te leiden die in staat zijn wetenschap en praktijk te combineren is vertaald in een evenwichtig onderwijsprogramma. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding studenten in staat stelt de eindkwalificaties te realiseren. De commissie heeft waardering voor de mogelijkheden die studenten worden geboden om hun talenkennis uit de bacheloropleiding in te zetten in praktijkopdrachten in de masteropleiding.

De commissie heeft waardering voor de aandacht voor wetenschappelijk onderzoek in beide opleidingen, en heeft vastgesteld dat het onderwijs dicht op het onderzoek van de docenten ligt. Studenten ontwikkelen voeling met de praktijk van wetenschappelijk onderzoek en zijn geïnformeerd over de belangrijkste onderzoeksthema's van hun docenten. Het statistiekonderwijs is in beide opleidingen van goede kwaliteit. De commissie adviseert de bacheloropleiding erop toe te zien dat studenten leren een keuze te maken voor een passende onderzoeksmethode. In de masteropleiding zou het verantwoorden van deze keuzes en reflectie op de (implicaties van de) uitkomsten van het onderzoek een meerwaarde kunnen betekenen voor het curriculum.

Het onderwijs wordt verzorgd door gemotiveerde en betrokken docenten. De commissie heeft met instemming vastgesteld dat de staf substantieel versterkt is. Studenten zijn tevreden over het onderwijs dat wordt verzorgd en over de toegankelijkheid van de docenten. Opleidingsspecifieke kwaliteitszorg en studiebegeleiding voldoen. De commissie beveelt de bacheloropleiding aan de studentenassistenten in het werkgroeponderwijs te trainen voor hun rol als begeleider.

Conclusie

Bacheloropleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **voldoende**.

Masteropleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **voldoende**.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Toetsing

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek het toetsbeleid, de procedures rondom toetsing en de toegepaste toetsvormen bestudeerd. Zij heeft hiertoe verschillende toetsmaterialen uit beide opleidingen ingezien, waaronder gemaakte toetsen, antwoordsleutels, beoordelingsformulieren en proeftentamens. Op basis hiervan concludeert zij dat de toetsvragen helder zijn geformuleerd, de toetsen transparant zijn en aansluiten bij de leerdoelen van de cursussen.

Bacheloropleiding

De toetsen zijn naar het oordeel van de commissie voldoende gevarieerd. Per vak worden meerdere toetsvormen gehanteerd, waaronder tentamens, werkgroepopdrachten, werkstukken, ontwerpen van communicatieproducten, en individuele en groepspresentaties. Wanneer er sprake is van groepswerk, dan wegen de individuele toetsen binnen een cursus zwaarder dan het groepsproduct. Alle toetsen meten kennis van methodiek en begrippen, evenals toepassing daarvan. De commissie heeft vastgesteld dat de toetsen in de bacheloropleiding overwegend summatief zijn. Studenten worden aan het begin van een cursus goed geïnformeerd over de aard van de toetsing, deadlines voor het inleveren van opdrachten en beoordelingscriteria. Studenten die zich inschrijven voor een cursus zijn uitstekend geïnformeerd over wat zij mogen verwachten en wat van hen wordt verwacht.

De commissie heeft bijzondere aandacht besteed aan de toetsing van academische vaardigheden. In de cursus 'Algemene Academische Vaardigheden' worden vaardigheden getoetst die betrekking hebben op het analyseren en oplossen van problemen en het rapporteren hierover. Tevens wordt getoetst of studenten in staat zijn te beoordelen wat wetenschappelijk relevant onderzoek is. Een helder kader daarvoor wordt echter in de cursus niet aangereikt. Deze cursus besteedt naar het oordeel van de commissie in verhouding te veel aandacht aan praktische vaardigheden en gaat eveneens in verhouding te weinig in op kritische reflectie over meer onderzoeksgerelateerde vragen (zoals 'wat is nu in feite een goede bron?'). In de cursus 'Wijsgerige reflectie' reflecteren studenten over de relevantie en consequenties van de behandelde filosofische en ethische standpunten. Een dergelijke toetsing van reflectieve vaardigheden komt in de bacheloropleiding verder weinig terug in de toetsvormen.

De commissie heeft vastgesteld dat er een opbouw in complexiteit in de toetsing zichtbaar is. De leerlijn Taal, Communicatie en Organisatie toetst bijvoorbeeld in het eerste en tweede bachelorjaar vooral kennis van begrippen. In het derde jaar wordt vervolgens getoetst of studenten in staat zijn een communicatieprobleem te diagnosticeren.

Uit de cursusevaluaties en het gesprek met studenten heeft de commissie opgemaakt dat zij over het algemeen tevreden zijn over de toetsing. Zij ontvangen feedback op opdrachten, werkstukken en presentaties. De commissie heeft voorbeelden gezien van checklists voor de beoordeling met duidelijke criteria en die tevens zijn voorzien van schriftelijk commentaar. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding aandacht heeft voor het beoordelen van groepswork en het voorkomen van meeliftgedrag. Bijzondere vermelding verdient het peer assessment bij het beoordelen van groepswork. Studenten ontvangen een cijfer voor het groepsproduct, en mogen de punten in onderling overleg en naar eigen inzicht verdelen onder de deelnemers, met een bandbreedte van bijvoorbeeld maximaal 2 punten. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding de afgelopen jaren erin geslaagd is een betere balans te vinden tussen individueel en collectief toetsen.

Op advies van de vorige visitatiecommissie worden sinds 1 januari 2012 bachelorwerkstukken standaard door een tweede beoordelaar beoordeeld. De commissie vindt dit een positieve ontwikkeling, maar is wel van oordeel dat de opleiding erg laat is geweest met het opvolgen van deze aanbeveling. Zij adviseert de opleiding de tweede beoordelaar niet uit dezelfde bachelorkring te selecteren. Voor het beoordelen van bachelorscripties is niet heel specialistische kennis vereist, en een tweede lezer 'op afstand' komt een objectief oordeel ten goede.

Masteropleiding

In de masteropleiding wordt eveneens gebruik gemaakt van verschillende toetsvormen. Hoorcolleges worden over het algemeen afgesloten met een schriftelijk tentamen met open vragen en een opdracht waarbij studenten gezamenlijk een concrete casus analyseren. Daarnaast ontwerpen studenten voorstellen voor het verbeteren van communicatie binnen organisaties. De theoriegestuurde onderzoekscolleges worden afgesloten met een wetenschappelijk artikel. Ter afsluiting van de praktijkgerichte onderzoekscolleges schrijven studenten een communicatieadvies. De door de opleiding beoogde integratie van wetenschap en praktijk is duidelijk zichtbaar in de toetsen.

De commissie heeft vastgesteld dat in de masteropleiding kennis, begrip en onderzoeksvaardigheden worden getoetst. Middels groepsopdrachten worden vaardigheden op het gebied van samenwerken formatief getoetst. Toetsen sluiten over het algemeen aan bij de doelstellingen van de cursus. In het tentamen van de cursus 'Lifelong learning' (programma IBC) wordt studenten gevraagd grondig te reflecteren op hun eigen leerproces.

Het is de commissie opgevallen dat in de doelstellingen van de cursussen veelal de component 'academische reflectie' ontbreekt en deze wordt dan ook niet expliciet getoetst. Meer dan eens richten de toetsen zich op het kunnen reproduceren van de belangrijkste argumenten van een auteur in een tekst. Slechts één cursus in de masteropleiding toetst expliciet vaardigheden op het gebied van academische reflectie: '*Global Corporate Communication*'. In deze cursus leren studenten hun kennis van academische en praktische ontwikkelingen beargumenteerd toe te passen in een eigen onderzoek. Daarnaast mist de commissie expliciete toetsing van reflectie op de keuze voor en beperkingen van bepaalde methoden en technieken. Ook reflectie op ethische dilemma's (onderdeel van de gemeenschappelijke eindkwalificatie 2), komt niet heel expliciet aan de orde in het

mastercurriculum. Doordat gekozen is voor de vorm van een wetenschappelijk artikel, wat een kort en relatief functionalistische format is, is er weinig plaats voor een kritische verantwoording van de methodologische opzet van het onderzoek. De commissie adviseert de opleiding meer aandacht voor deze reflectie in te bouwen in de beoordeling van het onderzoeksplan. De commissie ziet voorts mogelijkheden tot versteviging van de formatieve toetsing in de masteropleiding, bijvoorbeeld in de vorm van academische discussies tijdens werkgroepen.

Systeem van toetsing en examencommissie

Het systeem van toetsing van de opleidingen staat beschreven in de Onderwijs en Examenregeling. Alle regelingen met betrekking tot de toetsing - van de organisatie, de bekendmaking van de uitslag tot het inzagerecht en het vrijstellingenbeleid - zijn hierin opgenomen.

De kritische reflectie beschrijft dat de opleiding op dit moment bezig is met het formuleren van een toetsplan, op basis van een evaluatie van de bestaande toetspraktijk. Op verzoek van de examencommissie is in het studiejaar 2011-2012 een onderzoek uitgevoerd naar de (kwaliteit van de) toetsing in de bacheloropleiding. De opleiding heeft in kaart gebracht welke toetsen worden gehanteerd, en onderzocht in hoeverre de toetsen valide, betrouwbaar en inzichtelijk zijn. Op basis van deze analyse wordt in het studiejaar 2012-2013 gewerkt aan het ontwikkelen van een toetsplan, waarin alle toetsen en de koppeling met de eindkwalificaties worden beschreven. De opleiding verwacht dat de invoering van het toetsplan bijdraagt aan meer consistente beoordelingen.

De commissie is positief over het feit dat het merendeel van de tentamens door meerdere docenten worden gemaakt en dat er structurele plagiaatcontrole plaatsvindt op de schriftelijke werkstukken. Zij heeft vastgesteld dat in de stafvergaderingen en onderwijsreflectiemiddagen toetsing regelmatig op de agenda staat. De kritische reflectie beschrijft verder dat de opleiding voornemens is in analogie met de eindwerken van de opleidingen, tentamens door meerdere docenten te laten beoordelen. Naar het oordeel van de commissie weegt de meerwaarde hiervan niet op tegen de tijdsinvestering. Zij adviseert de opleiding om de kostbare tijd van docenten te investeren in het geven van goede individuele feedback op werkstukken en de examencommissie structurele kwaliteitscontrole te laten uitvoeren op de kwaliteit van de toetsen en beoordelingen.

De commissie heeft uit de beschrijving in de kritische reflecties en de gesprekken tijdens het visitatiebezoek vastgesteld dat de examencommissie haar wettelijke taken nog niet naar behoren vervult. Op het moment van de visitatie werden inleidende gesprekken gevoerd over de invoering van een toetscommissie. De opleidingen hebben een toetsdeskundige uitgenodigd om advies uit te brengen. Hoewel de commissie waardering heeft voor de stappen die het laatste jaar zijn genomen, en in het bijzonder het inschakelen van een toetsdeskundige, stelt zij vast dat de opleidingen erg laat zijn begonnen met het borgen van de toetskwaliteit. De commissie heeft begrip voor het zware takenpakket van de examencommissie door de grote aantallen studenten en de vele verzoeken die zij in behandeling krijgt. Desalniettemin is zij van mening dat de opleiding eerder werk had moeten maken van het toetsbeleid en de kwaliteitsborging van toetsen en examens.

Gerealiseerde eindkwalificaties

Bacheloropleiding

Om het gerealiseerde eindniveau van de bachelorstudenten te beoordelen heeft de commissie 15 bachelorscripties bestudeerd uit de studie jaren 2010-2011 en 2011-2012. De commissie heeft vastgesteld dat één scriptie niet voldoet aan de door de opleiding gestelde eisen. Deze scriptie is door de opleiding beoordeeld met een 6, maar was naar het oordeel van de commissie van onvoldoende niveau. In deze scriptie is geen sprake van een duidelijke probleemstelling, worden methoden niet op de juiste wijze toegepast en is het taalgebruik slordig.

De beoordelingen van het merendeel van de scripties kwamen overeen met de beoordelingen van de commissie. De kwaliteit van de eindwerken varieerde van voldoende tot goed. In vier gevallen viel het oordeel van de commissie 1 tot 2 punten lager uit dan de oordelen van de facultaire begeleiders.

De commissie heeft onder standaard 2 vastgesteld dat de training van studenten in de empirische cyclus ruim voldoende is. Studenten leren de basisprincipes van de statistiek en dataverzameling en -analyse worden in het bachelorwerkstuk functioneel verbonden aan theoriegestuurde vraagstukken die relevant zijn voor de praktijk. In de bachelorscripties wordt een vraag uit de praktijk vertaald met een theoretisch gefundeerde vraagstelling. Met de kanttekeningen die de commissie maakt over de voorgestructureerde tutorials, is zij positief over deze opzet.

Masteropleiding

De commissie heeft voorafgaande aan het visitatiebezoek 16 scripties beoordeeld uit de studie jaren 2010-2011 en 2011-2012. Van 13 scripties kwamen de oordelen van de commissie overeen met de oordelen van de begeleiders. Eén scriptie, door de opleiding beoordeeld met een 8, was naar het oordeel van de commissie net voldoende. In deze scriptie was het academisch niveau van de literatuurstudie en de opbouw van het theoretisch kader net aan de maat. De commissie maakt positieve kanttekeningen bij de originaliteit van het onderzoeksonderwerp en de poging tot combinatie van verschillende onderzoeksmethoden. Desalniettemin is de commissie van oordeel dat de scriptie te hoog becijferd is.

Een scriptie was naar het oordeel van de commissie niet voldoende. In deze scriptie sloot de methode niet aan op de onderzoeksvraag, was het onderzoek gebaseerd op zeer beperkte selectie van bronnen, en de methodologische verantwoording onvoldoende.

Omdat de commissie op basis van de eerste lezing van scripties niet overtuigd was dat alle studenten de beoogde eindkwalificaties van de opleiding halen, heeft zij tijdens het bezoek nog vier scripties met een lage beoordeling gelezen. Deze scripties waren naar het oordeel van de commissie van voldoende niveau.

De commissie heeft vastgesteld dat er een niveauverschil waarneembaar is tussen de bachelor- en de masterscripties als het gaat om reflectie op de vakliteratuur. De opleiding beoogt kritische vaklui op te leiden, die in staat zijn wetenschappelijk onderzoek in te zetten in de praktijk. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding hier voldoende in slaagt. In de scripties met een gemiddeld tot hoog cijfer wordt degelijk onderzoek uitgevoerd, worden methoden en technieken correct toegepast en is het betoog logisch en consistent. In de scripties met een lage beoordeling wordt onvoldoende gepoogd een bijdrage te leveren aan het wetenschappelijke debat. Deze scripties zijn meer reproductief dan creatief.

Overwegingen

De commissie heeft veel aandacht besteed aan de evaluatie van de kwaliteit van de toetsing en heeft vastgesteld dat deze voldoende is. De toetsen in beide opleidingen zijn voldoende gevarieerd en sluiten aan op de leerdoelen van de cursussen. De toetsen laten een toenemende complexiteit zien. Studenten worden goed geïnformeerd over beoordelingscriteria en toetsprocedures. De commissie heeft vastgesteld dat de balans individueel en collectief toetsen in de afgelopen jaren is verbeterd. Daarbij is er voldoende aandacht voor het beoordelen van groepswerk. De door de opleidingen beoogde integratie van wetenschap en praktijk is duidelijk zichtbaar in de toetsen.

De commissie staat achter het globale sociaal-wetenschappelijke paradigma van de opleidingen, maar zou bij de toetsing graag meer ruimte zien voor reflectie op zowel de keuze de gekozen methoden en technieken als op mogelijke ethische dilemma's van het onderzoek.

De commissie is kritisch over de vorderingen die de opleidingen hebben gemaakt op het gebied van de kwaliteitsborging van de toetsing. Hoewel er belangrijke stappen zijn gezet met en de commissie heeft vastgesteld dat toetsing regelmatig op de agenda staat van stafvergaderingen en reflectiemiddagen, is er nog geen sprake van structurele kwaliteitscontrole van de toetsing. De commissie heeft uit de beschrijving in de kritische reflecties en de gesprekken tijdens het visitatiebezoek vastgesteld dat de examencommissie haar wettelijke taken nog niet naar behoren vervult. Zij moedigt het voornemen van de opleidingen aan om een toetscommissie in te stellen, en om toetsdeskundigheid in deze commissie structureel te vertegenwoordigen.

De commissie heeft na bestudering van een selectie van scripties vastgesteld dat studenten van beide opleidingen de beoogde eindkwalificaties realiseren.

Conclusie

Bacheloropleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Masteropleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Algemeen eindoordeel

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen* als **voldoende**.

De commissie beoordeelt de *masteropleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen* als **voldoende**.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie

Prof. dr. Jan Baetens is gewoon hoogleraar in de culturele studies aan de Faculteit Letteren van de KU Leuven. Hij is werkzaam binnen het dubbele veld van de culturele studies en de literatuurwetenschap en voormalig programmadirecteur van de MA-opleiding Culturele Studies. Hij is medecoördinator van een Leuvens GOA ("geconcerteerde onderzoeksactie")-onderzoeksprogramma rond literaire verandering (2011-2016) en algemeen coördinator van een IUAP ("interuniversitaire attractiepool") rond genrestudie en mediumverandering, met als partners: VUB, UCL, ULg (voor België) en OSU (Columbus, OH) en UQAM (Montréal) (voor Noord-Amerika). Hij participeert regelmatig aan onderzoeksevaluaties in Frankrijk (AERES) en is expert voor diverse nationale instellingen voor wetenschappelijk onderzoek. Hij is ook zelf actief in het veld, zowel in een functie als uitgever als in hoedanigheid van dichter (hij is de auteur van een twaalftal bundels, allemaal in het Frans, en sommigen daarvan in samenwerking met beeldend kunstenaar Olivier Deprez).

Prof. dr. Marie-Thérèse Claes is professor intercultureel management bij de Louvain School of Management in België. Ze was twee jaar decaan van de Business Faculteit van Asian University in Thailand. Ze is gastprofessor in universiteiten in Europa, Azië en de Verenigde Staten van Amerika. Haar onderzoeks- en onderwijsgebied omvat interculturele communicatie, intercultureel management, international Human Resource Management en Diversity Management. Ze is ook trainer en consultant voor bedrijven. Ze is Fulbright en Japan Foundation alumna, en was voorzitter van Sietar Europa (Society for Intercultural Education, Training and Research) en van EWMD (European Women in Management Development international network).

Emiel Hoffer BA is masterstudent Communicatie- en Informatiewetenschappen aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Naast zijn bachelor- en masterprogramma (International Business Communication) was hij drie jaar lang – van 2008 tot 2011 – lid van de Opleidingscommissie. Twee onderbrekingen in deze periode vormden zijn stage bij een animatiestudio in Auckland, New Zealand en een buitenlandsemester aan de University of California (Berkeley). In zijn hoedanigheid als lid van de Opleidingscommissie heeft Hoffer verder plaatsgenomen in drie benoemingsadviescommissies. Hij adviseerde inzake de benoeming van twee universitair docenten – Business English en Organisationele Communicatie. In de laatste benoemingsadviescommissie adviseerde hij bij de aanstelling van een nieuwe hoogleraar Taal, Communicatie en Culturele Cognitie aan zijn faculteit.

Prof. dr. Sonja de Leeuw is hoogleraar in het departement Media- en cultuurwetenschappen aan de Universiteit Utrecht. Haar werkveld is de Nederlandse televisiecultuur in een internationale context. Haar onderwijs en onderzoek liggen op het gebied van de televisiecultuur (geschiedenis en theorie), het televisie-erfgoed en media en culturele diversiteit (media en diaspora, representaties van etniciteit). Ze is actief in verschillende internationale netwerken. Zij coördineerde het EU project: Video Active, Creating Access to European Audiovisual Heritage, en is coördinator van EUscreen. Exploring Europe's Television Heritage in Changing Contexts. Zij is mede-oprichter en mede hoofdredacteur van het e-journal Journal of European television history and culture. Zij heeft gepubliceerd over Europese televisiecultuur, televisiedrama en over media en identiteit. Ze is mede-oprichter van het European Television History Network (EHTN) en van het Centre for Television in Transition (Universiteit Utrecht) en vice-voorzitter van de sectie Diaspora, Migration and the Media van ECREA.

Dr. Philippe Meers (PhD Universiteit Gent, 2003) is departementsvoorzitter en hoofddocent film- en mediastudies in het departement Communicatiewetenschappen van de Universiteit Antwerpen. Meers doceert Filmtheorie, Geschiedenis en esthetiek van de film, en Wereldcinema in de master Filmstudies en Visuele Cultuur, in de master Communicatiewetenschappen en in de bachelor Communicatiewetenschappen. Hij is ondervoorzitter van de Onderzoeksgroep Visuele Studies en Mediacultuur, waar hij promotor is van een aantal projecten en doctoraten. Hij is tevens ondervoorzitter van de opleidingscommissie van de master Filmstudies en Visuele Cultuur en bestuurslid van het Centrum voor Mexicaanse Studies van de Universiteit Antwerpen. Meers is hoofd van de Film Studies section van de European Communication Research and Education Association (ECREA), stichtend lid van het European Network for Cinema and Media Studies (NECS), en van het Network on History of Movie-going, Exhibition, and Reception (HoMER) Buiten de universiteit is hij lid van de raad van bestuur van de (audiovisuele) culturele organisaties Aifoon, C.H.I.P.S., Laika en Fonds Raoul Servais.

Prof. dr. Karin Raeymaeckers is hoogleraar in de communicatiewetenschappen aan de Universiteit Gent. Ze is verantwoordelijk voor de vakken ‘Gedrukte Media’ en ‘werkcollege journalistiek’ in de bacheloropleiding. In de masteropleiding is ze vooral actief in de afstudeerrichting journalistiek met module vakken als journalistieke Praktijk I en II. Ze is ook medelesgever voor de cursus Actuele Aspecten van Journalistiek en verantwoordelijk lesgever voor het vak ‘Politiek en Media’ een mastervak dat zowel in het curriculum is opgenomen van de opleiding communicatiewetenschappen als van de opleiding politieke wetenschappen. Zij is in de opleiding ook verantwoordelijk voor de organisatie van de stages en neemt tegelijk ook de rol van academisch secretaris van de faculteit Politieke en Sociale wetenschappen op zich. Tegelijk is ze ook verantwoordelijk voor de facultaire bibliotheek. Ze is directeur van de onderzoeksgroep Center for Journalism Studies en lid van internationale netwerken als Euromedia Research Group.

Dr. Jan Simons is universitair hoofddocent Nieuwe Media aan de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam (FGW-UvA). Hij is tevens trekker van het onderzoeks-speerpunt ‘Creatieve Industrie’ van die faculteit. Hij is lid van de redactieraad Media van de Amsterdam University Press (AUP) en de programmaraad ICT & Onderwijs van de UvA. Voorheen was hij o.a. hoofdredacteur van het filmtijdschrift Skrien en filmcriticus van De Groene Amsterdammer en Het Financieele Dagblad.

Prof. dr. Gerard Steen is gewoon hoogleraar Taalgebruik en Cognitie aan de Letterenfaculteit van de Vrije Universiteit Amsterdam. Hij heeft aanstellingen als UD gehad aan de Universiteit Utrecht bij Engelse Taal en Cultuur en bij Algemene Letteren, bij de Universiteit van Tilburg bij Tekstwetenschap, en bij de VU bij Engelse Taal en Taalkunde. Hij is verantwoordelijk voor onderwijs in Communicatie en Informatiewetenschap op Bachelor en Masterniveau, en runt een interdisciplinair expertisecentrum over metaforiek, the Metaphor Lab. In 2004 ontving hij een NWO Vici beurs voor zijn onderzoek naar Metaphor in Discourse. Hij is coördinator van het onderzoeksprogramma Taal, Cognitie en Communicatie in de Letterenfaculteit, en bestuurslid van de Landelijke Onderzoeksschool Taalwetenschap, LOT. Aan de VU heeft hij diverse facultaire en universitaire taken in commissies op het terrein van talentbeleid en kwaliteitszorg bij het onderzoek.

Prof. dr. Ed Tan is sinds 2003 hoogleraar Communicatiewetenschap aan de Universiteit van Amsterdam, waar hij o.a. Wetenschapsfilosofie- en methodologie en seminars op het gebied van film- en televisiereceptie doceert. Hij was gedurende enkele jaren voorzitter van de Opleidingscommissie Communicatiewetenschap, en onderwijscoördinator van de pro-

grammagroep Jeugd en Media Entertainment. Hij was lid van de Visitatiecommissie Filmstudies en Visuele Cultuur die over de kwaliteit van het onderwijs van de gelijknamige specialisatie aan de Universiteit Antwerpen rapporteerde in 2010. Hij was hoogleraar Vergelijkende Kunstwetenschap aan de Vrije Universiteit van 1995 tot 2003, verantwoordelijk voor het onderwijs in de Algemene Cultuurwetenschap en voorzitter van de Opleidingscommissie. Tan was betrokken bij de oprichting en inrichting van het onderwijs van de opleiding Film en Televisiewetenschap aan de Universiteit van Amsterdam aan het eind van de jaren tachtig, en ongeveer terzelfdertijd bij de inrichting van het onderwijs van de opleiding Theater, Film- en Televisiewetenschap van de Universiteit Utrecht. Begin jaren tachtig werkte als onderwijskundige bij de faculteiten Diergeneeskunde van de UU en Geneeskunde van de UvA aan vraagstukken van toetsing en onderwijsontwikkeling.

Lennart de Vries is masterstudent Communicatiekunde binnen de opleiding Communicatie- en informatiewetenschappen aan de Rijksuniversiteit Groningen. Sinds 2010 houdt hij zich bezig met de controle en verbetering van het onderwijsprogramma van zijn opleiding. Dit deed hij in 2010 als studentvoorzitter in de opleidingscommissie Communicatie- en Informatiewetenschappen en in 2011 als bestuurslid van studievereniging Commotie, gelieerd aan de Faculteit Letteren, gericht op studenten Communicatie- en informatiewetenschappen. Als bestuurslid van Commotie heeft hij zich onder andere bezig gehouden met studievoorlichting, studiebegeleiding en loopbaanoriëntatie.

Prof. Dr. W. (Willy) Vanderpijpen is emeritus hoogleraar Informatie- en Bibliotheekwetenschappen aan de Universiteit Antwerpen. Hij doceerde de vakken *Documentaire informatiesystemen* en *Management in de bibliotheek- en informatiesector* aan de postacademische Opleiding Informatie- en Bibliotheekwetenschap (Instituut voor Onderwijs- en Informatiewetenschappen). Hij doceerde deze vakken ook in het kader van ontwikkelingssamenwerking [o.m. RECOSCIX Workshop in Kenia (Regional Cooperation in Scientific Information Exchange in the Western Indian Ocean Region) en STIMULATE, een jaarlijks International Training Program on Information). Hij was voorzitter en nadien ondervoorzitter van de "Onderwijscommissie Informatie- en Bibliotheekwetenschap. Tevens beheerde hij in de Koninklijke Bibliotheek van België de departementen Logistiek (nationale en internationale samenwerking ; automatisering) en Gedrukte Werken. Hij vertegenwoordigde de Koninklijke Bibliotheek van België bij verschillende internationale organisaties, o.m. CENL (Conference of European National Librarians), IFLA World Library and Information Congres. Hij was lid van de ISO-werkgroep ter voorbereiding van *Performance Indicators for National Libraries*. Hij was betrokken bij onderzoeksprojecten van de Europese Commissie op het gebied van het ontsluiten en beschikbaarstellen van informatie en van de digitalisering van het cultureel patrimonium.

Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader

Domeinspecifiek referentiekader visitatie Communicatie- en Informatiewetenschappen en Mediastudies

1. Inleiding

Dit referentiekader is bedoeld voor de bachelor- en masteropleidingen aan de universiteiten in Nederland, die in het kader van de landelijke onderwijsvisitatie in de Geesteswetenschappen worden beoordeeld. Het domein wordt Communicatie- en Informatiewetenschappen en Mediastudies genoemd. Binnen dit domein kunnen drie clusters van disciplines en opleidingen worden onderscheiden:

1. Communicatie- en informatiewetenschappen, waarin taal, informatie en communicatie centraal staan; onder deze noemer bevinden zich opleidingen waarin taal- en beeldgebruik, cognitie en communicatie- en informatieprocessen, primair onderwerp van studie zijn, maar ook opleidingen die tot doel hebben theoretische inzichten te verbinden met communicatiepraktijken in de meest brede zin van het woord;
2. Journalistiek en journalistieke studies;
3. Mediastudies, waaronder film- en televisiewetenschap, nieuwe media, literatuur- en boekwetenschap.

Omdat de visitatie betrekking heeft op een breed spectrum van opleidingen, is gekozen voor een referentiekader dat niet prescriptief van aard is, maar veel ruimte geeft aan opleidingen om naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de eigen invalshoek keuzes te maken en accenten te leggen. Het QANU-kader vraagt van de opleidingen om bij die keuze heldere doelstellingen te formuleren en om te onderbouwen dat aan de NVAO-criteria voor niveau en oriëntatie wordt voldaan.

In het navolgende wordt allereerst ingegaan op de doelstellingen die door de opleiding bereikt moeten worden, met name de domeinspecifieke eindtermen en kwalificaties. Aansluitend worden in de domeinspecifieke eisen de inrichting en inhoud van het programma besproken.

2. Doelstellingen en aard van de opleidingen

De bachelor- en masteropleidingen die in de visitatie Communicatie- en Informatiewetenschappen en Mediastudies worden beoordeeld, hebben als doel studenten op te leiden tot een initieel (bachelor), dan wel meer specialistisch (master) wetenschappelijk niveau op het gebied van het object van de studie. Daarnaast bereiden ze studenten voor op een maatschappelijke loopbaan, waarbij de kennis en vaardigheden die binnen de studie verworven zijn in praktijk kunnen worden gebracht. Dit verwijst, behalve in het geval van de professionele masters, niet zozeer naar een bepaalde beroepsactiviteit, als wel naar wat de samenleving in de eerste plaats verwacht van bachelors en masters van de opleidingen, die in de visitatie Communicatie- en Informatiewetenschappen en Mediastudies worden beoordeeld. Dit betekent dat zowel het wetenschappelijk niveau als de wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie dienen te zijn gegarandeerd. Actuele ontwikkelingen binnen het vakgebied krijgen voldoende aandacht in de opleiding. Eén van de doelen van de bacheloropleiding is de student zodanig op te leiden dat hij gekwalificeerd is voor een masteropleiding. Voor de master geldt dat de student zodanig wordt opgeleid dat hij zelfstandig wetenschappelijk onderzoek kan uitvoeren. In principe houdt dit een dusdanig niveau in, dat de afgestudeerde master zelfstandig een proefschrift kan schrijven, al zal in de praktijk de master die doorstroomt in een promotietraject, vaak ook nog aanvullend of

specifiek onderwijs volgen alvorens zelfstandig wetenschappelijk onderzoek uit te kunnen voeren. Professionele masteropleidingen combineren theoretische en praktische elementen in het kader van het streven naar beroepsvorming op academisch niveau.

De commissie verwacht van de bachelor- en masteropleidingen die in het kader van de visitatie Communicatie- en Informatiewetenschappen en Mediastudies beoordeeld worden, dat zij de volgende doelen nastreven:

1. Het bieden van kennis van resp. inzicht in het vakgebied van de opleidingen (a) Communicatie- en informatiewetenschappen, in het bijzonder met betrekking tot informatieprocessen en informatiemanagement, taal- en beeldgebruik en cognitie, en organisaties op dit gebied; (b) Journalistiek (c) Mediastudies, waaronder film-, literatuur- en televisiewetenschap, boekwetenschap en nieuwe media;
2. De student zodanig te vormen dat hij zich in woord en geschrift op academisch niveau kan uitdrukken;
3. De student vertrouwd te maken met de waarde en de betekenis van wetenschappelijke benaderingen, waarvan theoretische inzichten een wezenlijk onderdeel uitmaken;
4. Het bieden van een kader waarbinnen de student leert omgaan met de verworven theoretische kennis en deze op een geëigende wijze toe te passen op verschillende soorten bronnen en literatuur;
5. Het bieden van een evenwicht tussen breedte en diepte van kennis en inzicht, waarbij het accent verschuift van breedte in de bachelor naar diepte in de master.

De bacheloropleiding biedt een algemene, brede basisopleiding en leidt op tot een initieel academisch niveau. De masteropleiding biedt specialisatie en verdieping per vakgebied. Bij de masteropleiding is het ook denkbaar dat de specialisatie en verdieping meerdere vakgebieden bestrijken. Dit heeft dan noodzakelijkerwijs gevolgen voor de mate van diepgang.

Bij masteropleidingen die op zichzelf staan en niet aansluiten bij één bepaalde BA-opleiding, wordt voortgebouwd op algemene bachelorkwalificaties en neemt de specialisatie derhalve andere vormen aan.

3. Eindtermen en kwalificaties van de bacheloropleiding

Studenten die een bachelor hebben afgerond in een van de opleidingen die in het kader van de visitatie Communicatie- en Informatiewetenschappen en Mediastudies beoordeeld worden, beschikken over de volgende domeinspecifieke kennis en vaardigheden. Opleidingen kunnen naar de aard van het object van studie en de eigen invalshoek keuzes maken en accenten leggen.

Kennis

- Voor de opleidingen op het terrein van Communicatie en informatie gaat het om kennis van resp. inzicht in communicatieprocessen en de rol die taal, beeld en geluid spelen, kennis van relevante communicatiewetenschappelijke en informatiewetenschappelijke theorieën, kennis van de rol en betekenis van technische, organisatorische en contextuele factoren, en de mogelijke gevolgen van deze processen;
- Voor de opleidingen Mediastudies gaat het om kennis van en inzicht in de aard en rol van film, literatuur, televisie en oude of nieuwe media, hun maatschappelijke functies en historische ontwikkeling, de institutionele, esthetische en filosofische aspecten daarvan, alsmede processen als intermedialiteit en remediatie;

- Voor de opleidingen Journalistiek gaat het om kennis en inzicht in de rol van de journalistiek in de samenleving, het medialandschap en de werking en het karakter van de journalistiek;

Alle genoemde opleidingen verwerven daarnaast:

- Kennis van en inzicht in de eigentijdse en historische ontwikkelingen in het vakgebied en de relevante disciplines vanuit een geesteswetenschappelijk, en voor zover relevant, sociaal-wetenschappelijk perspectief;
- Kennis van theoretische en wetenschapsfilosofische achtergronden op het gebied van de betrokken disciplines;
- Kennis van de relevante kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeksmethoden;
- Kennis van en inzicht in de complexiteit van het vakgebied van de betrokken disciplines vanuit een geesteswetenschappelijke oriëntatie;
- Vermogen tot oordeelsvorming over de toepasbaarheid van de theorieën die voor het vakgebied relevant zijn;
- Basale kennis van interdisciplinaire werkwijzen.

Vaardigheden

- In staat tot analyse van wetenschappelijke teksten en tot schriftelijke en mondelinge rapportage daarover;
- In staat tot snel verzamelen, selecteren en organiseren van secundaire literatuur en primaire bronnen en hiermee zelfstandig kunnen werken;
- In staat tot het schrijven van een werkstuk volgens de eisen van de wetenschappelijke discipline;
- In staat om tot het vakgebied behorende theorieën en methoden in de praktijk te brengen;
- In staat om maatschappelijke vraagstukken vanuit het perspectief van de betrokken disciplines te evalueren;
- Vermogen tot het toepassen van de verworven kennis in een context die typerend is voor het vakgebied;
- In staat tot zelfstandige oriëntatie op relevante beroepssectoren.

Academische attitude

- Blijk geven van het vermogen tot oordeelsvorming op het vakgebied mede gebaseerd op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en ethische aspecten;
- Blijk geven van het vermogen tot reflectie op eigen verantwoordelijkheid;
- Respect tonen voor de meningen van anderen.

Afstemming op de arbeidsmarkt

De opleiding streeft ernaar de inhoud van het programma op een flexibele wijze af te stemmen op de vereisten van het toekomstige werkveld.

De bacheloropleidingen binnen het domein Communicatie- en Informatiewetenschappen en Mediastudies zijn vanuit het arbeidsmarktperspectief enerzijds overwegend generalistische opleidingen, die hun waarde ontleen aan de hierboven beschreven academische vorming en vaardigheden; anderzijds zijn ze gericht op een gevarieerd beroepenveld, in zowel creatieve als zakelijke en publieke sectoren, op het terrein van communicatie, tekstproductie, voorlichting, journalistiek, film, televisie, nieuwe media en digitalisering.

4. Eindtermen en kwalificaties masteropleiding

De masteropleiding bouwt wat kennis en vaardigheden betreft voort op een al dan niet specifieke bacheloropleiding. Opleidingen kunnen hierin naar de aard van het object van studie of de eigen invalshoek keuzes maken en accenten leggen. Dit geldt in het bijzonder voor de professionele masteropleidingen, die expliciet gericht zijn op de beroepsuitoefening. Studenten die een master hebben afgerond in één van de opleidingen die in het kader van de visitatie Communicatie- en Informatiewetenschappen en Mediastudies worden beoordeeld, dienen over de volgende kennis en vaardigheden te beschikken:

Kennis

- Kennis van en het vermogen tot actieve deelname aan de wetenschappelijke activiteiten van de discipline, in het bijzonder op het gebied van de gevolgde specialisatie. Dit impliceert voldoende kennis en inzicht voor het zelfstandig opzetten en uitvoeren van onderzoek op het gebied van Communicatie- en informatiewetenschappen, Journalistiek en Mediastudies, waaronder film-, literatuur- en televisiewetenschap, boekwetenschap en nieuwe media.
- Grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste theorieën en de kernbegrippen, de onderzoeksmethoden en -technieken;
- Kennis van de complexiteit en diversiteit van het vakgebied en het vermogen om deze kennis bij de beoordeling van eigen en ander onderzoek toe te passen.

Vaardigheden

- Het beschikken over technische en theoretische vaardigheden om op een zelfstandige en wetenschappelijke wijze bronnen en literatuur te verzamelen, te analyseren en te beoordelen met als doel op een creatieve wijze verklarende of inzichtelijke werkhypothesen te formuleren en te toetsen en daarmee een bijdrage te leveren aan relevante wetenschappelijke debatten;
- Het beschikken over mondelinge en schriftelijke vaardigheden om de kennis en de resultaten van (eigen) wetenschappelijk onderzoek op een heldere en boeiende wijze kenbaar te maken aan zowel vakgenoten als het bredere publiek;

Academische attitude

- Bereid en in staat tot rekening houden met sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en ethische aspecten bij de oordeelsvorming over en analyse van complexe vraagstukken op het eigen vakgebied;
- Bereid en in staat tot reflectie op methodische, historische en ethisch-maatschappelijke aspecten van de betrokken wetenschap;
- Reflectie op ethische vraagstukken, verband houdend met het eigen vakgebied.

Afstemming op de arbeidsmarkt

Afgestudeerden beschikken over voldoende van de genoemde vaardigheden om academische beroepen of functies te kunnen vervullen, waarvoor een wetenschappelijke masteropleiding vereist of dienstig is. Onder academische beroepen worden beroepen verstaan waarin duurzame kennisontwikkeling, -verwerving of -verwerking, bereidheid om nieuw en/of onontgonnen terrein te betreden en het dragen van verantwoordelijkheid samengaan.

5. Inhoud/programma bacheloropleiding

Tijdens de bacheloropleiding dienen studenten te worden ingewijd in artistieke, cultuur-theoretische en/of maatschappelijke contextualisering van communicatie en communicatie-

processen, van media en hun producten, en mediafenomenen, in het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek en in het schrijven van wetenschappelijke teksten.

De verantwoordelijken voor de opleiding bezinnen zich op de toenemende noodzaak van kennis van de Engelse taal in het (geven van) onderwijs en in de wetenschappelijke communicatie.

In de bacheloropleiding wordt aandacht geschonken aan de maatschappelijke inbedding van het vakgebied.

De bacheloropleiding wordt afgesloten met een bachelorscriptie of een vergelijkbare opdracht.

6. Inhoud/programma masteropleiding

In de masteropleiding specialiseert de student zich in een of meerdere domeinen: journalistiek, film, literatuur, televisie, oude of nieuwe media, taal en communicatie van (internationale) organisaties, informatiekunde, of juist de convergentie tussen twee of meerdere van al deze gebieden. Het programma biedt ruimte voor bestudering van methodologie en theorie en voor de samenstellende of ondersteunende disciplines. In multidisciplinaire opleidingen wordt ruim aandacht besteed aan de integratie van de verschillende disciplines.

Voor professionele opleidingen geldt, dat zij studenten uitrusten met specifieke theoretische kennis, praktische vaardigheden en attitudes die voor de uitoefening van een functie op het werkterrein van de master onontbeerlijk zijn. Indien een stage onderdeel uitmaakt van de opleiding, dient deze aantoonbaar bij te dragen aan de ontwikkeling van kennis, vaardigheden en attitudes noodzakelijk voor de uitoefening van een functie op het terrein van de master.

In het programma van de masteropleiding is voldoende ruimte aanwezig voor de ontwikkeling van de specifieke onderzoeksvaardigheden zodat een masterstudent in staat is een masterscriptie of een vergelijkbaar academisch werkstuk te schrijven op het vakgebied.

In de masteropleiding wordt aandacht geschonken aan de maatschappelijke inbedding van het vakgebied.

De verantwoordelijken voor de opleiding bezinnen zich op de toenemende noodzaak van kennis van de Engelse taal in het (geven van) onderwijs en in de wetenschappelijke communicatie.

Uit de wijze van presentatie van de masteropleiding blijkt dat de opleiding zich er rekenschap van geeft welke andere masteropleidingen er op het eigen en verwante gebieden bestaan en wat de plaats van de aangeboden masteropleiding daarbinnen is.

Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties

Bacheloropleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen

1. Taal, Communicatie en Organisatie

De studenten hebben kennis en inzicht in het communicatieproces van organisaties, in het bijzonder in de contextuele en talige factoren die daarin een rol spelen. Zij zijn in staat het communicatieproces te analyseren in termen van communicatiemodellen en communicatiestrategieën en hun kennis en inzichten toe te passen in real-life cases.

2. Vreemde Taal

De studenten hebben zodanige communicatieve competenties in de vreemde taal en kennis en inzicht in de sociaal-culturele en economische aspecten van landen waarin de taal gesproken wordt, dat zij in staat zijn om communicatieproducten van organisaties in de vreemde taal te evalueren, aan te passen en zelf te ontwerpen.

3. Interculturele Communicatie

De studenten hebben kennis en inzicht in de wijze waarop cultuur het communicatieproces van internationaal opererende organisaties kan beïnvloeden, en zij zijn in staat om deze kennis en inzichten toe te passen in internationale real-life cases.

4. Methodologie

De studenten hebben kennis van en inzicht en vaardigheden in de kwalitatieve en kwantitatieve methoden van onderzoek naar communicatie van organisaties, en zij zijn in staat deze verworvenheden in te zetten als ze een keuze voor een onderzoeksmethode moeten maken om een onderzoeksvraag te beantwoorden.

5. Algemene Academische Vaardigheden

De studenten bezitten algemene academische vaardigheden, met name op het terrein van communicatie, samenwerking en ICT.

Masteropleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen

Gemeenschappelijke eindkwalificaties

1. Inzicht in het speelveld van communicatie

De afgestudeerde heeft kennis van en inzicht in de interne en externe communicatie van organisaties en het samenspel van linguïstische, sociale, organisationele en psychologische factoren dat de effectiviteit van die communicatie beïnvloedt. De afgestudeerde is in staat zelfstandig de actuele stand van het vakgebied bij te houden en er kritisch op te reflecteren.

2. Evaluatie van communicatie

De afgestudeerde is in staat de effectiviteit van communicatie te evalueren en te optimaliseren en er vanuit een ethisch kader op te reflecteren.

3. Methodologie

De afgestudeerde beheerst kwantitatieve en kwalitatieve methoden en technieken om voor het beantwoorden van een onderzoeksvraag op het gebied van de functionele professionele communicatie zelfstandig en op beredeneerde wijze een relevant en passend onderzoek op te zetten, uit te voeren en de resultaten ervan op wetenschappelijk verantwoorde wijze te analyseren.

4. Onderzoek

De afgestudeerde onderkent de implicaties van eigen onderzoek voor de theorievorming op het gebied van de functionele professionele communicatie en kan erover rapporteren in wetenschappelijke tijdschriften.

Specifieke eindkwalificaties

De drie masterprogramma's kennen elk nog drie specifieke eindkwalificaties, die van elkaar verschillen wat betreft het kennisdomein van de specialisatie. De eerste specifieke eindkwalificatie betreft *(Interculturele) Contexten van communicatie*, waaruit blijkt dat de afgestudeerde in staat is adequaat te opereren in de toepassingsgebieden van specialisatie (zoals gezondheidscommunicatie of marketingcommunicatie bij C&B; gedrukte media, www en crossmedia bij J&O; interculturele communicatie bij IBC).

De tweede specifieke eindkwalificatie betreft *Onderzoek naar het specifieke kennisdomein van de specialisatie*, waaruit blijkt dat de afgestudeerde in staat is op het eigen kennisdomein kennis en inzicht te genereren en daarover te rapporteren.

De derde specifieke eindkwalificatie betreft een *inhoudelijke focus op het kennisdomein van de specialisatie* (Communicatie als beïnvloedingsinstrument bij C&B; Strategische communicatie bij IBC en Journalistieke vaardigheden bij J&O), waaruit blijkt dat de afgestudeerde in staat is gefundeerd advies te geven over succesvolle en ethisch verantwoorde communicatiestrategieën.

Bijlage 4: Overzicht van de programma's

Bacheloropleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen

B1 (propedeuse)	EC	Per 1	Per 2	Per 3	Per 4	Niveau
<i>1. Taal, Communicatie en Organisatie</i>						
Inleiding Bedrijfscommunicatie en ICT	5	5				1
Inleiding Taal en Communicatie	5	2.5	2.5			1
Externe Communicatie	5		5			1
Inleiding Organisatie en Management	5			5		1-2
Marketing	5				5	1-2
<i>2. Vreemde Taal: Duits, Engels, Frans en Spaans</i>						
Bedrijfstaal 1: Buitenlandse Markt	5	2.5	2.5			1
Bedrijfstaal 1: Strategische Allianties	5			2.5	2.5	2
Inleiding Taal in Bedrijf	5	2.5	2.5			2
Bedrijfstaal 1: Bedrijfstaaltheorie I	5			2.5	2.5	2
<i>3. Interculturele Communicatie</i>						
Interculturele Communicatie	5			5		1-2
<i>4. Methodologie</i>						
Bedrijfscommunicatie-Onderzoek	5			2.5	2.5	1-2
<i>5. Algemene Academische vaardigheden</i>						
Algemene Communicatieve Vaardigheden	5	2.5	2.5			1
Totaal	60	15	15	17,5	12,5	

De cursustitels en de vakcodes voor Duits en de periodes waarin de cursussen worden aangeboden, verschillen van die van de overige talen:

Bedrijfstaal 1: Strategische Allianties	Kommunikation in Kultur und Wirtschaft	per 1 en 2
Bedrijfstaal 1: Buitenlandse Markt	Sprachpraxis Deutsch	per 1 en 2
Bedrijfstaal 1: Inleiding Taal in Bedrijf	Interkulturelles Textdesign in Theorie und Praxis	per 3 en 4
Bedrijfstaal 1: Bedrijfstaaltheorie 1	Sprachlernen in Theorie und Praxis	per 3 en 4

B2	EC	Per 1	Per 2	Per 3	Per 4	Niveau
Studierichting IBC						
<i>1. Taal, Communicatie en Organisatie</i>						
Interne Communicatie en Informatie- en Communicatietechnologie	5	5				2
Gedragsturende documenten, ICT en cultuur	5	2.5	2.5			2
<i>2. Vreemde Taal: Duits, Engels, Frans en Spaans</i>						
Bedrijfstaal 2: Ondernemerschap in internationaal perspectief *)	5	5				2

Bedrijfstaal 2: Personeelsmanagement en Marketingcommunicatie *)	5		5			2
<i>3. Interculturele Communicatie</i>						
Intercultureel onderzoek	5	2.5	2.5			2-3
<i>4. Methodologie</i>						
Statistiek	5	2.5	2.5			2-3
<i>5. Algemene Academische Vaardigheden</i>						
Academisch mentoraat			x			
Minor (advies: in het buitenland)	15			7.5	7.5	
Minor (advies: in het buitenland)	15			7.5	7.5	
Totaal	60	17,5	12,5	15	15	

*) Vakken kunnen door BCO studenten als profileringsminor worden gevolgd. Het derde vak van de minor zit in het B3 IBC.

De cursustitels en de vakcodes voor Duits verschillen ten opzichte van die van de overige talen:

Bedrijfstaal 2: Ondernemerschap in internationaal perspectief	Textgestaltung als interkulturelle Aufgabe	Per 1 en 2
Bedrijfstaal 2: Personeelsmanagement en marketingcommunicatie	Sprech- und Redewerkstatt auf Deutsch	Per 1 en 2

B2	EC	Per 1	Per 2	Per 3	Per 4	Niveau
Studierichting BCO						
<i>1. Taal, Communicatie en Organisatie</i>						
Interne Communicatie en Informatie- en Communicatietechnologie	5	5				2
Argumentatieanalyse *)	5	2.5	2.5			2
Onderzoek groepscommunicatie *)	5	2.5	2.5			2
<i>3. Interculturele Communicatie</i>						
Intercultureel onderzoek	5	2.5	2.5			2-3
Gedragsturende documenten, ICT en cultuur	5	2.5	2.5			2
<i>4. Methodologie</i>						
Statistiek	5	2.5	2.5			2-3
<i>5. Algemene Academische Vaardigheden</i>						
Academisch mentoraat			x			
Minor (advies: in het buitenland)	15			7.5	7.5	
Minor (advies: in het buitenland)	15			7.5	7.5	
Totaal	60	17,5	12,5	15	15	

* Vakken kunnen door IBC studenten als profileringsminor worden gevolgd. Het derde vak van deze profileringsminor is Nieuwe media en social media in functionele context van de minor Nieuwe media en digitale cultuur (periode 3/4).

B3 Studierichting IBC	EC	Per 1	Per 2	Per 3	Per 4	Niveau
<i>1. Taal, Communicatie en Organisatie</i>						
Communicatieonderzoek en advisering*	5	2.5	2.5			3
Communicatiemanagement	5		5			3
<i>2. Vreemde Taal: Duits, Engels, Frans en Spaans</i>						
Advanced academic and professional communication skills (1)	5	5				3
<i>3. Interculturele communicatie</i>						
Bedrijfstaal 3: Crosscultureel taalgebruik	5	2.5	2.5			3
<i>4. Methodologie</i>						
Bachelorwerkstuk	10			5	5	4
<i>5. Algemene Academische Vaardigheden</i>						
Core-curriculum vak 1	5	2.5	2.5			
Core-curriculum vak 2	5	2.5	2.5			
Core-curriculum vak 3	5			2.5	2.5	
Acadmisch mentoraat			x			
Minor	15			7.5	7.5	
Totaal	60	15	15	15	15	

* Studenten die een schakelprogramma of een brugprogramma volgen en die "Communicatieonderzoek en advisering" in hun programma hebben, volgen de cursus in periode 3.

(1) vak kan door BCO studenten als minor worden gedaan. De andere twee vakken van de minor zitten in het B2 IBC.

B3 Studierichting BCO	EC	Per 1	Per 2	Per 3	Per 4	Niveau
<i>1. Taal, Communicatie en Organisatie</i>						
Communicatieonderzoek en advisering*	5	2.5	2.5			3
Communicatiemanagement	5		5			3
<i>2. Vreemde Taal: Duits, Engels, Frans en Spaans</i>						
Intermediate professional communication skills	5	5				3
<i>3. Interculturele communicatie</i>						
Bedrijfstaal 3: Crosscultureel taalgebruik	5	2.5	2.5			3
<i>4. Methodologie</i>						
Bachelorwerkstuk	10			5	5	4

<i>5. Algemene Academische Vaardigheden</i>						
Core-curriculum vak 1	5	2.5	2.5			
Core-curriculum vak 2	5	2.5	2.5			
Core-curriculum vak 3	5			2.5	2.5	
Academisch mentoraat			x			
Minor	15			7.5	7.5	
Totaal	60	15	15	15	15	

* Studenten die een schakelprogramma of een brugprogramma volgen en die "Communicatieonderzoek en advisering" in hun programma hebben, volgen de cursus in periode 3.

Studenten die zijn gestart in het studiejaar 2010-2011 of eerder volgen in 2012-2013 het onderstaande B3-programma

B3	EC	Per 1	Per 2	Per 3	Per 4	Niveau
Studierichtingen IBC & BCO						
<i>1. Taal, Communicatie en Organisatie</i>						
Communicatieonderzoek en advisering*	5	2.5	2.5			3
<i>2. Vreemde Taal: Duits, Engels, Frans en Spaans</i>						
Bedrijfstaal 3: Crosscultureel taalgebruik	5	2.5	2.5			3
<i>4. Methodologie</i>						
Bachelorwerkstuk	10			5	5	4
Minor	20	10	10			
Minor	20			10	10	
Totaal	60	15	15	15	15	

* Studenten die een schakelprogramma of een brugprogramma volgen en die "Communicatieonderzoek en advisering" in hun programma hebben, volgen de cursus in periode 3.

Masteropleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen

Communicatie en Beïnvloeding

	EC	Per 1	Per 2	Per 3	Per 4	Niveau
Communicatie, identiteit en reputatie	5	x				5
Dataverzameling en -analyse	5		x			5
Onderzoek naar communicatie en beïnvloeding: Fundamenteel Onderzoek	10	x	x			6
Communicatie in context: onderzoek in de praktijk	10	x	x			6
Communicatie, gedrag en beïnvloeding	5			x		5
Keuzevak	5					4, 5 of 6
Scriptie	20			x	x	6
Totaal	60	15	15	15	15	

International Business Communication

	EC	Per 1	Per 2	Per 3	Per 4	Niveau
Corporate Strategy	6	x				5
Datacollection & analysis	5		x			5
Global corporate communication	6			x		5
Research seminar	10	x	x			5
Stakeholder management	8	x	x			5
Keuzevak	5					4, 5 of 6
Scriptie	20			x	x	6
Totaal	60	15	20	10	10	

Journalistiek en Organisatie

	EC	Per 1	Per 2	Per 3	Per 4	Niveau
Journalistiek en samenleving	5	x				5
Dataverzameling en -analyse óf Methods in language research	5	x (TWM L05)	x (CIW41 0)			5
Praktijkproject journalistiek	10		x	x		6
Journalistiek tekst en genre	5	x				5
Onderzoekscollege bedrijfsjournalistiek	10	x	x			5
Keuzevak	5					4, 5 of 6
Scriptie	20			x	x	6
Totaal	60	15	20	10	10	

Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

Instroom-, doorstroom- en uitstroomgegevens

Bacheloropleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen

Tabel 1: Cohortomvang en samenstelling bachelor

Vooropleiding												
Jaar	VWO		HBO-propedeuse		HBO*		Buitenland		Overig		Totaal	
	RU	Alle	RU	Alle	RU	Alle	RU	Alle	RU	Alle	RU	Alle
05/06	95	315	5	35	24	63	6	12	1	9	131	434
06/07	87	402	4	30	54	90	10	19	2	8	157	549
07/08	92	388	6	33	27	52	8	16	1	18	134	507
08/09	90	481	6	41	26	61	10	19	3	13	135	615
09/10	92	499	2	24	46	101	15	20	8	16	163	660
10/11	108	500	4	37	31	72	20	27	5	13	168	649

Alle = alle opleidingen Communicatie- en Informatiewetenschappen

** inclusief studenten die een schakelprogramma/premaster doen*

Tabel 2: Instroom uitgesplitst naar geslacht

Cohort	1 inschrijving						Meer dan 1 inschrijving, incl. RU					
	Totaal		Vrouwen		Mannen		Totaal		Vrouwen		Mannen	
	absoluut		percentage				absoluut		percentage			
	RU	Alle	RU	Alle	RU	Alle	RU	Alle	RU	Alle	RU	Alle
05/06	131	434	84	66	16	34	171	552	82	67	18	33
06/07	157	549	85	74	15	26	177	645	83	73	17	27
07/08	134	507	77	64	23	36	177	624	79	66	21	34
08/09	135	615	86	74	14	26	158	723	85	73	15	27
09/10	163	660	81	74	19	26	207	774	80	74	20	26
10/11	168	649	86	74	14	26	190	730	85	74	15	

1 inschrijving = studenten die bij één opleiding staan ingeschreven

Meer dan 1 inschrijving = studenten die bij meer dan één opleiding staan ingeschreven (incl. inschrijving aan een andere instelling)

Tabel 3: Totaal aantal voltijds ingeschrevenen naar geslacht

Cohort	Totaal		Vrouwen		Mannen	
	RU	Alle	RU	Alle	RU	Alle
06/07	411	1648	339	1141	72	507
07/08	438	1743	354	1178	84	565
08/09	416	1835	341	1270	75	565
09/10	464	1988	384	1426	80	562
10/11	470	2040	397	1484	73	556
11/12	401	2150	314	1536	87	614

Tabel 4: uitval bachelorstudenten (VWO-instroom) na 1, 2 en 3 jaar

Het uitvalpercentage is het percentage studenten van een cohort dat na respectievelijk 1, 2 of 3 jaar geen bachelorexamen heeft behaald en niet meer is ingeschreven voor dezelfde (of equivalente) opleiding binnen de instelling.

De selectiviteit van het eerste jaar is het aantal studenten dat uitvalt in het eerste jaar als percentage van de totale uitval na 3 jaar. Het cijfer zegt hiermee iets over het selecterende en oriënterende karakter van het eerste jaar: hoe hoger het cijfer, des te hoger de selectie die in het eerste jaar heeft plaatsgevonden.

De uitval wordt alleen berekend over studenten met een vwo-vooropleiding die in één opleiding ingeschreven staan (het zogenaamde KUO-standaardcohort).

Cohort	Omvang cohort		Na 1 jaar		Na 2 jaar		Na 3 jaar		Selectiviteit 1 ^e jaar	
	absoluut		percentage, cumulatief				percentage			
	RU	Alle	RU	Alle	RU	Alle	RU	Alle	RU	Alle
05/06	95	315	17	23	19	27	23	30	73	80
06/07	87	402	14	17	16	22	18	24	75	73
07/08	92	388	10	27	14	30	14	30	69	89
08/09	90	481	14	21	19	25	20*	26*	72*	81*
09/10	92	499	15	28	25*	32*				
10/11	108	500	11*	22*						

* voorlopige cijfers op peildatum 1 oktober 2011

Tabel 5: Bachelorrendement binnen opleiding van herinschrijvers na 1 jaar (VWO-instroom)

Het bachelorrendement van herinschrijvers na 1 jaar is het cumulatief percentage studenten van een cohort, ingestroomd in een bacheloropleiding - en na het eerste jaar opnieuw ingeschreven voor dezelfde (of equivalente) opleiding binnen de instelling- dat respectievelijk 3, 4, 5, 6 of meer jaar na eerste inschrijving het bachelorexamen binnen dezelfde (of equivalente opleiding) aan deze instelling heeft behaald.

5.1 Communicatie- en Informatiewetenschappen RU

Cohort	Omvang herins.	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers				
			Na 3 jr	Na 4 jr	Na 5 jr	Na 6 jr	> 6 jr
05/06	79	83	38	84	87	90	
06/07	75	86	44	87	91		
07/08	83	90	36	83			
08/09	77	86	64				
09/10	78	85					
10/11	96	89					

5.2 Alle opleidingen Communicatie- en Informatiewetenschappen, inclusief RU

Cohort	Omvang herins.	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers				
			Na 3 jr	Na 4 jr	Na 5 jr	Na 6 jr	> 6 jr
	absoluut		percentage, cumulatief				
05/06	241	77	28	69	76	84	
06/07	332	83	33	71	85		
07/08	284	73	35	76			
08/09	379	79	40				
09/10	360	72					
10/11	388	78					

Geslaagd = absoluut aantal geslaagde studenten

Duur = gemiddelde verblijfsduur aan de instelling in maanden

Tabel 1: In-, door- en uitstroomgegevens van de laatste 6 cohorten

Cohort	RU	Ingeschrevenen voltijdopleiding		
		Geslaagd	Totaal	Man
06/ 07	121	194	25	169
07/ 08	132	176	32	144
08/ 09	86	160	24	136
09/ 10	90	170	29	141
10/ 11	152	191	31	160
11/12		171	27	144

In 2010-2011 werden 152 masterdiploma's uitgereikt; het rendement ligt daarmee aanzienlijk hoger dan in het jaar er voor (90 masterdiploma's in 2009-2010). Afgestudeerden CIW deden gemiddeld 4,2 jaar over hun studie (BA en MA) in 2010-2011 (facultair gemiddelde: 4,8 jaar). De studieduur van studenten CIW is daarmee wederom verkort ten opzichte van voorgaande jaren (4,9 jaar in 2007-2008, 4,6 jaar in 2008-2009 en 4,8 jaar in 2009-2010). Opmerking: in de VSNU-cijfers is de HBO-instroom niet apart opgenomen, terwijl die studenten een verkort programma volgen. Het kan zijn dat dit gegeven de uitkomst gunstiger maakt dan de werkelijkheid.

Tabel 2: Instellingsverblijfsduur mastergeslaagden naar onderwijsherkomst (gemiddeld in maanden)

afstudeer cohort	Eigen universiteit		Andere universiteit NL		Buiten HO	
	aantal geslaagd	verblijfsduur (Ba + Ma)	aantal geslaagd	verblijfsduur (Ma)	aantal geslaagd	verblijfsduur
05/ 06	110	48	2	12		
06/ 07	119	49	2	18		
07/ 08	131	51	1	12		
08/ 09	84	46	1	16	1	11
09/ 10	85	53	5	15		
10/ 11	143	49	9	15		

Gerealiseerde docent-studentratio

Bacheloropleiding Communicatie - en Informatiewetenschappen

De docent/student ratio was in 2011-2012 voor de totale bacheloropleiding 1:36. Dit cijfer is tot stand gekomen door het aantal bachelorstudenten (N = 401) te delen door de formatie die via het facultaire formatieverdelingsmodel is toegekend voor het geven van onderwijs in het bachelorprogramma (11,17 fte).

Masteropleiding Communicatie - en Informatiewetenschappen

De staf-student ratio van de masteropleiding in 2010-2011 (1:43) was minder gunstig dan in 2009-2010 (1:41) en tevens minder gunstig dan het facultaire gemiddelde in 2010-2011 (1:40). De opleiding bevindt zich daarmee net als in voorgaande jaren in de relatief minst gunstige range voor wat betreft de staf-student ratio binnen de Letterenfaculteit in het algemeen (tussen 1:30 en 1:46 in 2010-2011).

Gemiddeld aantal contacturen per fase van de studie

Bacheloropleiding Communicatie - en Informatiewetenschappen

Onderstaande tabellen geven voor elk van de afstudeerrichtingen, Bedrijfscommunicatie, Cultuur & Organisatie en Internationale Bedrijfscommunicatie per fase van de studie, uitgesplitst naar hoor- en werkcolleges, het aantal contacturen in de major en in het verplichte Core Curriculum Geestes-wetenschappen. Daarnaast is een schatting gegeven van het aantal contacturen in de minoren. De Faculteit der Letteren heeft m.i.v. het studiejaar 2012-2013 15 contacturen per week in alle jaren van de bacheloropleiding.

Bedrijfscommunicatie, Cultuur en Organisatie

Jaar	Hoorcol. major	Werkcol. major	Ba-werk-stuk	Core Curricul.	Minoren schatting	Zelf-studie	Totaal
B1	172	295/323*	-	-	--	1213/1185*	1680
B2	63	147	-	-	210	1260	1680
B3	28	133	56	105	105	1260	1680

Internationale Bedrijfscommunicatie

Jaar	Hoorcol. major	Werkcol. major	Ba-werk-stuk	Core Curricul.	Minoren schatting	Zelf-studie	Totaal
B1	172	295/323*	-	-	-	1213/1185	1680
B2	70	140	-	-	210	1260	1680
B3	28	133	56	105	105	1260	1680

**Deze variatie is het gevolg van het feit dat het aantal contacturen in werkgroepvorm voor de cursussen Bedrijfstaal Spaans groter is.*

Masteropleiding Communicatie - en Informatiewetenschappen

Gemiddeld aantal contacturen per fase van de studie per week (excl. de begeleidingscontacten voor de scriptie)

Masterprogramma	Semester 1 (periode 1 & 2)	Semester 2 (periode 3 & 4)
Communicatie & Beïnvloeding	7,5	5
International Business Communication	9,5	3
Journalistiek & Organisatie	9	4

Bijlage 6: Bezoekprogramma

Dinsdag 23 oktober 2012

Tijd	Onderdeel	Gesprekspartners
11.30	Ontvangst commissie	(ontvangst door Prof. dr. Paul Sars, decaan)
11.30 - 13.30	Vorbereidende bijeenkomst commissie, inzien van documenten (inclusief lunch)	
13.30 - 14.15	Gesprek met inhoudelijk verantwoordelijken	Prof. dr. Marinel Gerritsen (Opleidingscoördinator BA- en MA-opleiding CIW, hoogleraar interculturele bedrijfscommunicatie) Prof. dr. Hans Hoeken (Onderzoekcoördinator, hoogleraar persuasieve communicatie) Prof. dr. Margot van Mulken (Afdelingsvoorzitter, hoogleraar internationale bedrijfscommunicatie) Prof. dr. Peter Jan Schellens (hoogleraar Taalbeheersing van het Nederlands)
14.15 - 14.30	Pauze	
14.30 - 15.15	Gesprek met bachelorstudenten	Marilijn van Bergen (B2, BCO, Engels) Judith Berns (B2, IBC, Spaans) Miriam Kemperman (B3, BCO, Engels) Chantal Manuels, (B3, IBC Spaans) Willem Roosjen (B3, BCO, Spaans) Geertje van Son (B3, BCO, Engels) Jiska van der Velden (B2, IBC, Frans)
15.15 - 16.00	Gesprek met masterstudenten	Catrin Groenen (International Business Communication, gestart September 2011, net afgestudeerd) Esther Meijer (International Business Communication, gestart september 2012, vooropleiding BA CIW) Jeffrey Meijer B Com (Communicatie & Beïnvloeding, gestart September 2012, vooropleiding premaster CIW) Marit van Neer (international Business Communication, gestart september 2011, vooropleiding BA CIW) Eefke Trepels, Communicatie en Beïnvloeding, gestart september 2011, vooropleiding bachelor Nederlands RU) Kiki Vergoossen (Journalistiek & Organisatie, gestart september 2012, vooropleiding BA CIW)
16.00 - 16.30	Pauze, overleg commissie	
16.30 - 17.30	Gesprek met docenten	Dr. Berna Hendriks (Coördinator sector Engels, UD Engels) Dr. Andreu van Hoof (Coördinator sector Spaans, UD Spaans) Dr. Jos Hornikx (Coördinator Mastervariant Communicatie & Beïnvloeding, UD communicatie) Dr. Ulrike Nederstigt (Coördinator sector Duits, UD Duits en UD Engels) Dr. José Sanders (Coördinator Mastervariant Journalistiek & Organisatie, UHD communicatie) Drs. Evelyne Vos (Coördinator sector Frans, docent Frans)
17.30 - 18.00	Gesprek met alumni	Stefanie van Doorn-Kemperman MA (BA Nederlands, MA Bedrijfscommunicatie, Cino,

werkzaam als Tekstschrijver bij Tekstschrijvers.nl, afgestudeerd in 2008)
 Rianne van Dreumel MA (BA CIW, MA Communicatie & Beïnvloeding, werkt als Junior communicatieadviseur bij, De stadsregio Arnhem Nijmegen, afgestudeerd in 2012)
 Huib Kouwenhoven MA (BA CIW, MA International Business Communication, is nu PhD-student bij Centre for Language Studies, afgestudeerd in 2011)
 Lieke Munsters MA (BA Bestuurs- en Organisationswetenschappen, MA Communicatie & Beïnvloeding, werkt als stagiaire bij de Gemeente Nijmegen, afgestudeerd in 2012)

19.00 Diner commissie: commissieoverleg

Dag 2: 24 oktober 2012

Tijd	Onderdeel	Gesprekspartners
08.45 - 09.00	Aankomst commissie	
09.00 - 09.30	Inzien documenten, voorbereiden gesprekken, gesprek met scriptiebegeleiders	
09.30 - 10.00	Gesprek met student- en docentleden Opleidingscommissie	Drs. Tom Baudoin (Lid opleidingscommissie van 2006 tot 2012 en docent communicatie) Eva van Kesteren MA (Studentlid opleidingscommissie 2011-2012, in 2012 afgestudeerd in variant Journalistiek & Organisatie) Dr. Brigitte Planken (Voorzitter Opleidingscommissie, coördinator Mastervariant International Business Communication, UHD Engels) Bram Slaats MA (Afgestudeerd master Communicatie & Beïnvloeding in 2012, lid Opleidingscommissie 2010-2011, tweede semester en 2011-2012)
10.00 - 10.30	Gesprek met Examencommissie en studieadviseur	Dr. Elizabeth de Groot (Secretaris examencommissie en UD Engels) Drs. Arnold Kreps (Voorzitter examencommissie en docent Engels) Drs. Ingrid Stassen (Lid examencommissie en docent communicatie) Drs. Sigrid van den Berg (Studieadviseur)
10.30 - 11.30	Voorbereiding afsluitend gesprek met formeel verantwoordelijken	
11.30 - 12.15	Afsluitend gesprek met formeel verantwoordelijken	Prof. dr. Marinel Gerritsen (Opleidingscoördinator BA- en MA-opleiding CIW, hoogleraar interculturele bedrijfscommunicatie) Prof. dr. Hans Hoeken (Onderzoekcoördinator, hoogleraar persuasieve communicatie) Prof. dr. Margot van Mulken (Afdelingsvoorzitter, hoogleraar internationale bedrijfscommunicatie) Prof. dr. Peter Jan Schellens (hoogleraar Taalbeheersing) Prof. dr. Paul Sars (decaan) Prof. dr. Odin Dekkers (onderwijsdirecteur)
12.15 - 14.45	Opstellen voorlopige bevindingen (inclusief lunch)	
14.45 - 15.00	Mondelinge rapportage van voorlopige	

bevindingen

15.00

Afsluitende borrel

Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten

Voor het bezoek heeft de commissie de afstudeerscripties bestudeerd van de studenten met de volgende studentnummers:

Bacheloropleiding

0435201	0707538	3027317	4140656	4173724
3053172	3001903	3001903	4173724	4086325
4080351	4060679	0810584	0707376	0705608
0725587	3041883	0651087		

Masteropleiding

0201367	4004353	3055752	0707562	0600822
0624543	0510092	0621889	0851965	0707015
0707295	4000927	4011481	4009169	0725927
0605565				

Tijdens het bezoek heeft de commissie onder meer de volgende documenten bestudeerd (deels als *hard copies* en deels via de elektronische leeromgeving):

- Verslagen van overleg in relevante commissies / organen (in ieder geval examencommissie en opleidingcommissie van laatste twee afgeronde studie jaren);
- Toetsopgaven met bijbehorende beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen (zoals presentaties, stages, assessments of portfolio's) en beoordelingen;
- Handboeken en overig studiemateriaal;
- Samenvatting en analyse van recente evaluatieresultaten en relevante managementinformatie;
- Documentatie over docent- en studenttevredenheid, waaronder alumni-enquêtes;
- Een overzicht van de functies waar alumni van de masteropleiding werkzaam zijn;
- LOGEION beroepsprofiel.

De commissie heeft van een door haar gemaakt steekproef van cursussen de volgende informatie ingezien: vakomschrijving, syllabus of studie-handleiding met collegeopzet studieopdrachten en literatuur ed; het (proef)tentamen en de herkansing met nakijk-modellen en vakevaluaties van de laatste 3 studie jaren; de gemaakte tentamens van de meest recente tentamenmogelijkheid, inclusief de herkansing; een representatieve selectie van gemaakte tentamens, werkstukken, essays, opdrachten.

Bacheloropleiding:

- Inleiding organisatie en management (B1)
- Gedragsturende documenten, ICT en cultuur (B2)
- Statistiek (B2)
- Bedrijfstaal 3: Cross-cultureel taalgebruik (B3)
- Wijsgerige reflectie (B2)

Masteropleiding:

- Onderzoek naar communicatie en beïnvloeding: Fundamenteel Onderzoek (C&B)
- Datacollection & analysis (IBC)
- Praktijkproject Journalistiek (J&O)

Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Jan Backus

ADRES: 174 Parkstraat
3000 Leuven /
België

IS ALS DESKUNDIGE / ~~SECRETARIS~~ GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Vandepijper Willy

PRIVÉ ADRES: Driess 17 B-3210 Sint-Kwintens (Brugge)

IS ALS DESKUNDIGE / ~~SECRETARIS~~ GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden.

1

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN.

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht

DATUM: 17 sept 2012

HANDTEKENING:

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN.

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht

DATUM: 17/09/2012

HANDTEKENING:

2

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *ABEYHACHEKERS, KARIN (UGENT)*

ADRES: *KORTE MEER 7-11
9000 GENT*

IS ALS DESKUNDIGE / ~~SECRETARIS~~ GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden;

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

CIW en Mediastudies Q321

ONDERGETEKENDE

NAAM: *J. A. A. Simons*

ADRES: *privé: Ougwinskade 67, 1018 AH Amsterdam
werk: Tindhoogsteepad 9, 1012 XT Amsterdam*

IS ALS DESKUNDIGE / ~~SECRETARIS~~ GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden;

1

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Ugent*

DATUM: *17/1/2012*

HANDTEKENING:

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Ugent*

DATUM: *17-05-2012*

HANDTEKENING:

2

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Prof dr Er J Steen

ADRES: Grunmarkt 328
1019 WE Amsterdam

IS ALS DESKUNDIGE / ~~SECRETARIS~~ GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING.

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden.

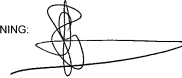
VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN.

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: ~~Amsterdam~~ Utrecht DATUM: 17 sept 2012

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Lennart de Vries

ADRES: Meerwerderweg 131 1A
9724 ES Groningen

IS ALS DESKUNDIGE / ~~SECRETARIS~~ GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING.

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden.

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN.

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht DATUM: 18-09-2012

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Sonja de Leeuw

ADRES: Pastorijelaan 119
3828F7 Houtland

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING.

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden.

1

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN.

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht DATUM: 15 oktober 2012

HANDTEKENING:

2

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *Trees Graas*
QANU
ADRES: *Cashanjeningel 56*
Utrecht

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING.

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden.

1

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN.

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Utrecht* DATUM: *16 oktober 2012*

HANDTEKENING:

2